

Waar komt alles vandaan?

Kunnen geloof en
wetenschap samengaan?

Hans Vermeulen

Inhoud

Voorwoord	03
Deel 1 – De grote vragen	04
1. Waarom is er eigenlijk iets en niet niets?	05
2. Waar komt het heelal vandaan?	09
3. Waarom zijn de natuurwetten zo bijzonder?	13
4. Hoe bijzonder is onze aarde?	18
5. Wat maakt leven anders dan steen?	22
Deel 2 – Twee manieren van kijken	26
6. Wat vertelt de Bijbel?	27
7. Hoe kijken wetenschappers naar de oorsprong?	31
8. Wat is een theorie?	36
9. Wat kun je bewijzen en wat niet?	40
10. Waar beginnen overtuigingen?	44
Deel 3 – Op zoek naar God	48
11. Waarom zijn mensen anders dan dieren?	49
12. Waar komt ons geweten vandaan?	53
13. Waarom zoeken mensen naar God?	57
14. Waarom bestaat schoonheid?	61
15. Waarom bestaat liefde?	65
Deel 4 – Schepper en schepping	69
16. Wat betekent het dat God Schepper is?	70
17. Waarom is Genesis geschreven?	74
18. Kunnen geloof en wetenschap samenwerken?	79
19. Wat betekent dit voor mijn leven?	83
20. Verwondering als begin van wijsheid	87
Nawoord	91
Gebruikte Bijbelteksten	92

Voorwoord

Verwondering is het begin van ontdekken. Verwondering is ook het begin van geloven. Misschien heb je jezelf wel eens afgevraagd: hoe is het heelal ontstaan? Bestaat God echt? Kunnen geloof en wetenschap samengaan? Moet ik kiezen tussen de Bijbel en wat wetenschappers ontdekken? Dat zijn belangrijke vragen. Jong en oud denken erover na. Soms lijken de antwoorden ver uit elkaar te liggen. De één zegt dat wetenschap alles kan verklaren. De ander zegt dat alleen de Bijbel telt.

Maar is dat wel zo? In dit boek gaan we samen op zoek. Niet om een discussie te winnen. Niet om alle moeilijke vragen op te lossen. Wel om eerlijk te onderzoeken wat de Bijbel zegt en wat de wetenschap ontdekt.

Wetenschap is een prachtig hulpmiddel. Zij helpt ons om steeds beter te begrijpen hoe de wereld werkt. We leren steeds meer over sterren, planten, dieren, het menselijk lichaam en de natuurwetten.

De Bijbel heeft een ander doel. Hij vertelt ons niet hoe de wereld werkt, maar Wie de wereld heeft gemaakt, waarom wij bestaan en hoe wij God mogen leren kennen.

Die twee hoeven elkaar niet tegen te spreken. Integendeel.

Wie de schepping onderzoekt, ontdekt vaak hoe bijzonder zij is. Wie de Bijbel leest, ontdekt Wie achter die schepping staat. Daarom kiezen we in dit boek niet voor discussie, maar voor verwondering. Je hoeft niet bang te zijn voor moeilijke vragen. Je hoeft ook niet alles meteen te begrijpen.

God heeft ons een verstand gegeven om na te denken en een hart om Hem te vertrouwen. Tijdens het lezen zul je merken dat sommige vragen geen eenvoudig antwoord hebben. Dat is niet erg. Niemand weet alles. Ook wetenschappers niet. Ook christenen niet. Maar één ding weten we wel. Hoe meer wij ontdekken over de schepping, hoe meer reden wij hebben om ons te verwonderen over de Schepper.

Ik hoop dat dit boek je helpt om met nieuwe ogen naar de wereld te kijken. Kijk omhoog naar de sterren. Kijk naar een bloem. Kijk naar een pasgeboren baby. Kijk naar de schoonheid en de orde van de natuur.

En vraag jezelf af: Wat vertelt dit mij over God? Boven alles hoop ik dat dit boek je dichter brengt bij Jezus Christus. Want uiteindelijk is Hij niet alleen Degene door Wie alles is gemaakt, maar ook Degene die ons laat zien wie God werkelijk is.

Ik wens je veel leesplezier. En vooral veel verwondering.

Deel 1 – De grote vragen

Iedereen stelt weleens een grote vraag.

Misschien kijk je op een heldere avond naar de sterren. Of je ziet een klein plantje groeien tussen de stenen. Misschien hoor je een vogel zingen of zie je de zon opkomen.

Dan kun je je afvragen: **Waar komt dit allemaal vandaan?**

Waarom bestaat het heelal?

Waarom werkt de natuur volgens vaste regels?

Waarom is onze aarde zo bijzonder?

En wat maakt leven anders dan een steen?

Al duizenden jaren denken mensen over deze vragen na. Wetenschappers doen onderzoek. Filosofen denken na over betekenis en logica. Gelovigen lezen de Bijbel en geloven dat God de Schepper is van hemel en aarde.

In dit eerste deel gaan we samen op ontdekkingsstocht. We kijken naar wat wetenschappers hebben ontdekt over het heelal en de natuur. We lezen wat de Bijbel zegt over de schepping. We zien dat wetenschap en geloof vaak verschillende soorten vragen stellen. De één onderzoekt vooral **hoe** de wereld werkt. De ander vraagt ook **waarom** de wereld bestaat en welk doel het leven heeft.

Je hoeft tijdens het lezen niet direct op iedere vraag een antwoord te hebben. Verwondering is een goed begin. Neem de tijd om rustig te lezen. Lees de spiegelverhalen en bekijk de illustraties. Denk na over de vragen. Praat er eens over met iemand anders.

Misschien ontdek je onderweg niet alleen meer over het heelal en de natuur, maar ook iets over jezelf en over God. Wij wensen je veel leesplezier en vooral veel verwondering toe.

— HOOFDSTUK 1 —

Waarom is er
eigenlijk **iets**
en **niet** niets?

Inleiding

Iedereen stelt weleens grote vragen. Waar komt het heelal vandaan? Waarom bestaat er eigenlijk iets en niet niets? Heeft God alles gemaakt? Of is alles ontstaan door natuurlijke processen? In dit hoofdstuk gaan we op ontdekkingsstocht. We kijken naar wat de Bijbel zegt, naar wat wetenschappers onderzoeken en naar de vragen die mensen al eeuwen bezighouden.

Spiegelverhaal: twee vrienden op het strand

1

Het is lekker weer.
We hebben geen
plannen en wandelen
gewoon even over
het strand.

2

Kijk, wat is dit?
Een horloge!
Het loopt nog ook.
Maar van wie
zou het zijn?

3

Niemand ziet ons
hier. Maar dit kan
niet vanzelf op het
strand terecht zijn
gekomen.

4

Denk je dat de
golven het horloge
hebben gemaakt?
Of denk je dat
iemand het heeft
ontworpen?

5

En hoe zit het
dan met het heelal?
Wie heeft dat
gemaakt? Of is er
niemand geweest?

?

Vragen die je niet zomaar even weglegt.
Vragen waar je over wilt blijven nadenken.

Ontdekken

Wetenschappers onderzoeken hoe de natuur werkt. Zij bestuderen sterren, planeten, DNA, planten, dieren en natuurwetten. Daardoor weten we veel over de ontwikkeling van het heelal en het leven. Toch blijven er ook vragen waarop de wetenschap geen definitief antwoord geeft, zoals waarom er überhaupt iets bestaat en waarom de natuurwetten er zijn. Dat zijn vragen waar ook filosofie en geloof over nadenken.

Wat zegt de Bijbel?

De Bijbel begint met de woorden: 'In het begin schiep God de hemel en de aarde.' Genesis wil vooral duidelijk maken dát God de Schepper is en dat de schepping doel en betekenis heeft. Christenen geloven dat de wereld niet toevallig bestaat, maar voortkomt uit Gods wil en liefde.

WETENSCHAP ONDERZOEKT **HOE** DE NATUUR WERKT.

Het heelal

Hoe ontstaan sterren?
Hoe bewegen planeten?
Hoe werkt
de zwaartekracht?

Het leven

Hoe werkt DNA?
Hoe groeien planten?
Hoe ontwikkelen
dieren zich?

De aarde

Hoe ontstaan bergen?
Waarom veranderen
seizoenen?
Hoe werkt het weer?

Natuurwetten

Waarom vallen
voorwerpen naar
beneden?
Hoe werkt licht?
Waarom draaien
planeten om de zon?

Wetenschap

gebruikt
waarnemingen
en experimenten
om antwoorden
te vinden.

WETENSCHAP ONDERZOEKT **HOE** DE NATUUR WERKT.

MAAR DAN BLIJVEN NOG STEEDS **GROTE VRAGEN** ONBEANTWOORD.

Waarom
bestaat er
eigenlijk iets?

Waarom zijn er
natuurwetten?

Waarom verlangen
mensen naar
liefde?

Waarom zoeken
mensen naar
God?

Waarom bestaat
goed en kwaad?

Dit zijn vragen waar **wetenschap**, **filosofie** en **geloof** verschillend over nadenken.

DRIE MANIEREN VAN NADENKEN OVER DE GROTE VRAGEN

WETENSCHAP

onderzoekt met
waarnemingen
en experimenten.

Zij zoekt antwoorden
op de vraag: **HOE?**

FILOSOFIE

stelt vragen over
betekenis, waarheid
en zin van het leven.

Zij zoekt antwoorden
op de vraag: **WAAROM?**

GELOOF

vindt antwoorden
in de Bijbel en in
relatie met God.

Zij zoekt antwoorden
op de vraag: **WAAROM?**

VERWONDERING IS HET BEGIN VAN **KENNIS**, **WIJSHEID** EN **GELOOF**.

Jezus centraal

We hebben in dit hoofdstuk nagedacht over een grote vraag: Waarom is er eigenlijk iets en niet niets? De Bijbel geeft daarop een bijzonder antwoord. Hij zegt dat God de Schepper is van hemel en aarde. Het Nieuwe Testament vertelt zelfs dat alles door Jezus is gemaakt. Dat betekent dat de wereld niet zomaar bestaat. De schepping heeft een Maker. En die Maker kent jou ook.

Wanneer je naar de sterren kijkt, een bloem ziet bloeien of een vogel hoort zingen, mag je iets ontdekken van Gods grootheid, wijsheid en liefde. Jezus is niet alleen gekomen om mensen te redden. Hij is ook de Heer van de hele schepping. Daarom mogen we Hem vertrouwen en Hem leren kennen. "Alles is door Hem ontstaan. Zonder Hem is niets ontstaan van alles wat er is."

Johannes 1:3 (BGT)

Zelf lezen

Lees deze 5 Bijbelgedeelten rustig door.

1. Genesis 1:1–5 – God maakt hemel en aarde.
2. Psalm 8 – De mens kijkt vol verwondering naar Gods schepping.
3. Hebreëën 11: 3 De hemel vertelt hoe groot God is.
4. Johannes 1:1–5 – Alles is door Jezus ontstaan.

Denk even mee

Kijk eens om je heen.

1. Welke drie dingen in de natuur vind jij het mooist of het meest bijzonder?
2. Waarom juist die?
3. Wat vertellen die volgens jou over de wereld waarin wij leven?

Neem de tijd om er rustig over na te denken en er met iemand over te praten.

Gebod

Heer God, Dank U voor de prachtige wereld die U hebt gemaakt.

Dank U voor de sterren, de natuur en voor het leven.

Help mij met verwondering naar Uw schepping te kijken.

Leer mij U steeds beter kennen en vertrouwen. Amen.

— HOOFDSTUK 2 —

Waar komt het heelal vandaan?

Een reis door het heelal

Heb je weleens op een heldere avond naar de sterren gekeken? Misschien zag je duizenden lichtpuntjes. Sommige sterren lijken helder. Andere zijn bijna niet te zien. Als het echt donker is, kun je zelfs een lichte band aan de hemel ontdekken. Dat is de Melkweg. Onze aarde is maar een heel klein onderdeel van dat enorme heelal. Hoe langer mensen naar de sterren keken, hoe nieuwsgieriger ze werden.

Steeds meer ontdekt

Vroeger dachten veel mensen dat de aarde het middelpunt van het heelal was. Later ontdekten sterrenkundigen dat de aarde om de zon draait. Nog later ontdekten zij dat onze zon één van de miljarden sterren in de Melkweg is. En de Melkweg is weer één van de miljarden sterrenstelsels in het heelal. Door steeds betere telescopen weten we vandaag veel meer dan vroeger. Toch blijft het heelal een groot mysterie.

Spiegelverhaal: wie heeft dit allemaal gemaakt

Het heelal verandert

Wetenschappers ontdekten iets bijzonders. De sterrenstelsels bewegen steeds verder uit elkaar. Dat betekent dat het heelal uitdijt. Daarom denken veel wetenschappers dat het heelal ooit een begin heeft gehad. Dat begin noemen zij meestal de oerknal. Met dat woord bedoelen zij niet een gewone explosie. De oerknal zou zo'n 14 miljard jaar geleden hebben plaatsgevonden. Die hoeveelheid tijd is nauwelijks te begrijpen.

Volgens deze theorie begonnen ruimte, tijd, energie en materie vanuit een uiterst hete en dichte toestand. Vanaf dat moment ontwikkelde het heelal zich verder.

Na lange tijd ontstonden sterren. Daarna sterrenstelsels. Veel later ontstond onze zon. En uiteindelijk ook de aarde.

Wat weten we nog niet?

Hoewel wetenschappers veel hebben ontdekt, blijven er ook vragen bestaan. Bijvoorbeeld:

- Waarom had het heelal een begin?
- Waarom werken de natuurwetten zo nauwkeurig?
- Waarom is leven mogelijk? Zonder leven streeft alles in de natuur naar wanorde.
- Hoe is dat dan ontstaan?
- Waarom bestaat er sowieso iets?

Op zulke vragen geven mensen verschillende antwoorden.

De Wetenschap onderzoekt hoe het heelal zich ontwikkelt.

Filosofen denken na over betekenis, logica en oorsprong.

Gelovigen vragen ook naar de Schepper en naar het doel van de schepping.

Deze manieren van denken hoeven elkaar niet tegen te spreken. Ze beantwoorden vaak verschillende soorten vragen.

De Bijbel begint anders

De Bijbel vertelt het verhaal van de schepping niet als een sterrenkundeboek. De eerste woorden zijn eenvoudig: "In het begin schiep God de hemel en de aarde." De Bijbel wil ons vooral laten zien dat de wereld niet zomaar bestaat. Er is een Schepper. Hij heeft de hemel en de aarde gewild. Voor christenen is het heelal daarom meer dan een verzameling sterren. Het laat iets zien van Gods grootheid.

Jezus centraal

In het Nieuwe Testament lezen we dat alles door Jezus is geschapen. Dat betekent dat de sterren, de planeten en ook ons leven uiteindelijk met Hem verbonden zijn. Hij kent Zijn schepping. En Hij kent ook jou. "Alles is door Hem en voor Hem geschapen." *Kolossenzen 1:16 (BGT)*

Denk even mee

Stel dat je met een ruimteschip steeds verder zou reizen. Denk je dat er ooit een einde aan het heelal komt? Of blijft het steeds groter worden?

Praat daar eens over met iemand anders.

Zelf lezen

- Genesis 1 6–19
- Jesaja 40:25–31
- Job 38:1–18
- Kolossenzen 1:15–17

Gebed

Heer God, Dank U voor het indrukwekkende heelal.

Dank U voor de zon, de maan en de sterren.

Wanneer ik omhoog kijk, wil ik mij verwonderen over Uw grootheid.

Help mij om U steeds beter te leren kennen. Amen.

Hoofdstuk 3 – Waarom zijn de natuurwetten zo bijzonder?

Elke dag werkt de natuur volgens vaste regels.
Daarom kunnen wij leven, genieten en
ontdekken. Maar waarom is het heelal
zo precies afgestemd?

In dit hoofdstuk ontdek je:

Wat natuurwetten
zijn en hoe ze
ontdekt worden.

Waarom natuur-
wetten overal in
het heelal gelden.

Waarom het heelal
zo precies lijkt
afgestemd.

Wat de Bijbel
ons leert over
orde en wijsheid.

Een wereld met vaste regels

Stel je voor dat je 's morgens uit bed stapt. Vandaag werkt de zwaartekracht. Maar morgen misschien niet. Misschien valt een appel dan omhoog in plaats van naar beneden. Of misschien komt de zon morgen niet op. Gelukkig gebeurt dat niet. Onze wereld werkt volgens vaste regels. Die regels noemen we **natuurwetten**.

Dankzij die natuurwetten weten we dat water bevroest als het koud wordt. We weten dat planten groeien als ze zonlicht en water krijgen. We weten dat de aarde om de zon draait en dat de maan om de aarde draait.

Daardoor is de wereld betrouwbaar.

Wat zijn natuurwetten?

Een natuurwet is geen wet die mensen hebben bedacht. Het is een beschrijving van hoe de natuur zich steeds opnieuw gedraagt. Wetenschappers ontdekken die wetten door goed te kijken, te meten en te onderzoeken. Zo ontdekten zij onder andere:

- De zwaartekracht;
- De beweging van de planeten;
- De snelheid van het licht;
- De werking van elektriciteit;
- De eigenschappen van atomen.

Elke dag zie je natuurwetten aan het werk.

– Natuurwetten om ons heen

	De aarde draait om de zon.
	De maan draait om de aarde.
	Voorwerpen vallen naar beneden.
	Water bevriest bij kou en verdampt bij warmte.
	Planten groeien met zonlicht en water.

– Waarom zijn natuurwetten belangrijk?

Zonder vaste natuurwetten:	Met vaste natuurwetten:
✗ Geen stabiele planeten.	✓ Regelmaat.
✗ Geen dag en nacht.	✓ Orde.
✗ Geen seizoenen.	✓ Leven is mogelijk.
✗ Geen betrouwbaar leven.	✓ Wetenschap kan onderzoek doen.
	

Deze natuurwetten gelden overal in het heelal, voor zover we dat kunnen waarnemen. Dat is bijzonder.

Heel precies

Wetenschappers ontdekten nog iets opvallends. Veel natuurwetten zijn heel precies. Als sommige natuurconstanten maar een klein beetje anders zouden zijn geweest, dan zouden sterren niet kunnen ontstaan.

Misschien zou de aarde nooit zijn gevormd. En leven zoals wij dat kennen zou onmogelijk zijn.

Dat betekent niet automatisch dat iedereen dezelfde conclusie trekt. Maar veel mensen vinden het wel bijzonder dat het heelal zo nauwkeurig lijkt te zijn afgestemd.

Hoe kijken mensen daarnaar?

Niet iedereen denkt hetzelfde over natuurwetten. Sommige mensen zeggen: "Zo werkt de natuur nu eenmaal." Anderen zeggen: "De natuurwetten laten zien hoe bijzonder het heelal is."

Christenen geloven dat God orde heeft gebracht in Zijn schepping. Zij zien de natuurwetten als een onderdeel van Gods wijze ontwerp. Wetenschap onderzoekt hoe deze wetten werken. Geloof vraagt ook waarom zulke wetten bestaan. Deze vragen hoeven elkaar niet tegen te spreken. Ze kijken vanuit verschillende invalshoeken naar dezelfde werkelijkheid.

De Bijbel vertelt over orde

Al op de eerste bladzijde van de Bijbel zien we dat God orde brengt. Er komt licht en donker. Dag en nacht. Zee en land. Zon, maan en sterren.

Alles krijgt een eigen plaats. De schepping is geen chaos. Er zit orde, ritme en samenhang in. Dat herkennen we ook vandaag nog.

Jezus centraal

De Bijbel zegt dat Jezus niet alleen de Schepper is, maar ook Degene die de schepping draagt. Dat betekent dat de wereld niet zomaar blijft bestaan. God zorgt ervoor dat Zijn schepping blijft functioneren. Daarom mogen we elke dag opnieuw vertrouwen op de trouw van God. **"Hij houdt alles in stand door Zijn machtige woord."** (Hebreeën 1:3, vrij weergegeven naar de BGT)

Denk even mee

Kijk vandaag eens goed om je heen. Welke voorbeelden van vaste regels zie jij in de natuur? Denk aan de seizoenen. De zonsopgang. Regen. Planten die groeien.

Waarom zijn die vaste regels belangrijk voor het leven?

Zelf lezen

- Psalm 104:1–24
- Jeremia 33:20–26
- Spreuken 8:22–31
- Hebreeën 1:1–3
- Genesis 1:14–19

Gebod

Heer God, Dank U dat Uw schepping zo mooi en betrouwbaar is.

Dank U voor de vaste regels in de natuur.

Wanneer ik de orde in de schepping zie, wil ik mij verwonderen over Uw wijsheid.

Help mij om U steeds meer te vertrouwen. Amen.

De schepping van hemel en aarde

Hoofdstuk 4

Hoe bijzonder is onze aarde?

Een unieke plek

Als je een foto van de aarde vanuit de ruimte ziet, valt iets meteen op. Onze planeet is prachtig. Blauw door de zeeën. Groen door bossen en planten. Wit door wolken en sneeuw. Vanuit de ruimte lijkt de aarde klein en kwetsbaar. Toch is juist deze kleine planeet de plaats waar mensen, dieren en planten kunnen leven. Dat maakt de aarde heel bijzonder.

Precies goed

Wetenschappers hebben ontdekt dat veel dingen op aarde precies goed zijn voor het leven. De aarde staat op de juiste afstand van de zon. Daardoor is het niet te heet en niet te koud. Er is water in vloeibare vorm. Water is onmisbaar voor alle levende wezens. De aarde heeft een dampkring. Die beschermt ons tegen schadelijke straling uit de ruimte. Ook zorgt de dampkring ervoor dat de temperatuur op aarde leefbaar blijft. De maan speelt ook een belangrijke rol. Zij zorgt onder andere voor de getijden van de zee. Alles samen maakt onze aarde een bijzondere plaats.

Een prachtige samenwerking

Op aarde hangt alles met elkaar samen. Planten maken zuurstof. Mensen en dieren ademen die zuurstof in. Mensen en dieren ademen koolstofdioxide uit. Planten gebruiken die weer om te groeien. Regen geeft water aan planten. Planten geven voedsel aan dieren en mensen. De zon geeft licht en warmte. Steeds opnieuw zien we hoe de onderdelen van de natuur met elkaar verbonden zijn.

Toeval of ontwerp?

Sommige mensen zeggen dat dit allemaal het gevolg is van natuurlijke processen. Anderen zien in de bijzondere eigenschappen van de aarde aanwijzingen voor een ontwerp. Christenen geloven dat God de aarde heeft gemaakt als een woonplaats voor mens en dier. Welke overtuiging iemand ook heeft, bijna iedereen is het erover eens dat onze planeet bijzonder is en dat we er zorgvuldig mee om moeten gaan.

Zorg voor de aarde

De aarde is niet alleen mooi. Ze is ook kwetsbaar. Bossen verdwijnen. Dieren sterven uit. Rivieren raken vervuild. Daarom is goed zorgen voor de aarde belangrijk. Volgens de Bijbel

kreeg de mens de taak om de aarde te bewerken én te bewaren. Dat betekent niet dat wij eigenaar zijn. Wij mogen goede rentmeesters zijn van wat God ons heeft toevertrouwd.

Jezus centraal

Jezus liet tijdens Zijn leven zien hoe waardevol Gods schepping is. Hij wees op de bloemen in het veld. Hij sprak over de vogels in de lucht. Hij liet zien dat God zorgt voor Zijn schepping én voor de mensen. Wie Jezus volgt, leert daarom ook met respect om te gaan met de wereld die God heeft gemaakt.

"Kijk eens naar de vogels in de lucht... Kijk eens naar de bloemen op het veld."

Mattheüs 6:26-30 (BGT)

Denk even mee

Welke plek in de natuur vind jij het mooist? Een bos? Het strand? De bergen? Of misschien een park dicht bij huis? Wat maakt die plek zo bijzonder voor jou?

Zelf lezen

- Psalm 24:1–2
- Psalm 65:6–14
- Mattheüs 6:25–34
- Romeinen 1:20
- Genesis 2:15

Waarom is de aarde geschikt voor leven?

De juiste afstand tot de zon.

Vloeibaar water.

Een beschermende dampkring.

De invloed van de maan.

Planten maken zuurstof.

Alles hangt met elkaar samen

Een eenvoudig kringloopschema:

- Zon → planten → dieren en mensen → koolstofdioxide → planten.

- Regen → rivieren → planten → voedsel → mensen en dieren.

Vergelijkingsschema

Wat heeft de aarde nodig?		Waarom is dat belangrijk?
	Zonlicht	Geeft licht en warmte.
	Water	Onmisbaar voor al het leven.
	Lucht	Nodig om te ademen.
	Planten	Maken zuurstof en voedsel.

Gebod

Heer God, Dank U voor deze prachtige aarde.

Dank U voor water, lucht, planten, dieren en mensen.

Help mij om goed om te gaan met Uw schepping.

Leer mij iedere dag opnieuw te genieten van alles wat U hebt gemaakt.

Amen.

— Hoofdstuk 5 —

Wat maakt leven anders dan steen?

Leven of levenloos?

Kijk eens om je heen. Je ziet bomen. Bloemen. Vogels. Een hond. Mensen. Maar je ziet ook stenen. Zand. Water. En bergen. Alles wat je ziet bestaat uit stoffen. Toch is er een groot verschil. Een steen leeft niet. Een plant leeft wel. Een vogel leeft. En jij leeft ook. Maar wat is dat verschil eigenlijk?

Hoe herken je leven?

Levende wezens hebben bijzondere eigenschappen. Ze groeien. Ze gebruiken voedsel en water. Ze ademen. Ze kunnen zich voortplanten. Ze reageren op wat er om hen heen gebeurt. En uiteindelijk gaan ze dood. Dat is een natuurwet!

Een steen doet dat allemaal niet. Hij groeit niet uit zichzelf. Hij eet niet. Hij ademt niet. Hij krijgt geen jongen. Daarom noemen we een steen levenloos.

De bouwstenen van het leven

Wetenschappers hebben ontdekt dat alle levende wezens zijn opgebouwd uit heel kleine bouwstenen. Die bouwstenen noemen we **cellen**. Je kunt ze alleen met een microscoop zien. Een mens bestaat uit miljarden cellen.

Ook planten en dieren bestaan uit cellen. In iedere cel gebeurt van alles. Ze nemen voedsel op. Ze maken nieuwe stoffen. Ze herstellen beschadigingen. Ze werken samen met andere cellen. Dat maakt een levende cel heel bijzonder.

Het bijzondere van DNA

In bijna iedere cel zit ook DNA. Je kunt DNA vergelijken met een enorme bibliotheek vol informatie. In dat DNA staat hoe een plant moet groeien. Welke kleur een bloem krijgt. Hoe een vogel veren krijgt. En hoe jouw lichaam zich ontwikkelt. Wetenschappers blijven zich verwonderen over de hoeveelheid informatie die in een piepkleine cel is opgeslagen.

Waar komt leven vandaan?

Hier komen we bij een moeilijke vraag. Iedereen kan zien dát leven bestaat. Maar waar komt het eerste leven vandaan? Wetenschappers doen daar veel onderzoek naar. Christenen geloven dat God de Bron van al het leven is. De Bijbel begint met een levende Schepper die leven geeft aan planten, dieren en mensen. Ja, dat is een geloofsovertuiging. De wetenschap onderzoekt de natuurlijke processen die daarbij een rol kunnen hebben gespeeld. Beide proberen antwoord te geven op dezelfde grote vraag, maar vanuit een verschillende invalshoek.

Verwondering

Hoe meer we ontdekken over levende cellen, hoe meer we beseffen hoe bijzonder het leven is. Een enkele cel is veel ingewikkelder dan mensen vroeger ooit hadden kunnen bedenken. Dat nodigt uit tot verwondering.

Jezus centraal

Jezus zei: "Ik ben de opstanding en het leven." *Johannes 11:25 (BGT)*
En ook: "Ik ben gekomen om leven te geven, leven in overvloed." *Johannes 10:10 (BGT, vrij weergegeven)*

Volgens de Bijbel is Jezus niet alleen de Schepper van het leven, maar ook Degene die nieuw leven geeft aan mensen die Hem vertrouwen.

Denk even mee

Denk eens aan een klein zaadje. Daaruit kan een grote boom groeien. Hoe vind jij dat? Wat zegt dat volgens jou over de kracht van het leven?

Zelf lezen

- Genesis 2:4–25
- Ezechiël 37:1–14
- Johannes 10:10
- Psalm 139:13–18
- Genesis 2:7

– Hoe herken je leven?

	Groeit.
	Gebruikt water.
	Heeft voeding nodig.
	Ademt.
	Kan zich voortplanten.
	Reageert op de omgeving.

– Levend of levenloos?

Levend	Levenloos
 Groeit	Groeit niet
 Bestaat uit cellen	Bestaat niet uit cellen
 Heeft DNA	Heeft geen DNA
 Gebruikt energie	Gebruikt geen energie

Vergelijkingsschema

Een steen en een zaadje

 Steen	Zaadje
Blijft zoals hij is.	Kan uitgroeien tot een plant.
Groeit niet.	Groeit wel.
Heeft geen cellen.	Bestaat uit levende cellen.
Heeft geen DNA.	Bevat DNA.

Gebod

Heer God, Dank U voor het wonder van het leven.
 Dank U dat U mensen, dieren en planten hebt gemaakt.
 Leer mij met verwondering naar het leven te kijken.
 Help mij om U steeds beter te leren kennen. Amen.

Deel 2 – Twee manieren van kijken

In het eerste deel van dit boek hebben we gekeken naar de wereld om ons heen. We stonden stil bij het heelal, de natuurwetten, onze aarde en het wonder van het leven. Misschien heb je je verwonderd over de schoonheid van de schepping. Misschien heb je ook nieuwe vragen gekregen. Dat is niet vreemd. Wie eerlijk zoekt, ontdekt vaak dat iedere ontdekking weer nieuwe vragen oproept.

In dit tweede deel gaan we een stap verder. We kijken niet alleen **naar de wereld**, maar ook **naar de manier waarop mensen naar de wereld kijken**. Wetenschappers onderzoeken de natuur. Ze observeren, meten, vergelijken en trekken conclusies op basis van onderzoek. Daardoor weten we vandaag veel meer over het heelal, de aarde en het leven dan vroeger.

Tegelijk stellen mensen ook andere vragen. Waarom bestaat het heelal? Waarom zijn de natuurwetten zo bijzonder? Heeft mijn leven een doel? Bestaat God?

Dat zijn vragen waar wetenschap niet altijd een antwoord op kan geven. Filosofen denken na over zulke vragen. Gelovigen lezen de Bijbel en geloven dat God de Schepper is.

In dit deel ontdek je dat verschillende mensen soms naar dezelfde werkelijkheid kijken, maar niet altijd dezelfde conclusies trekken. Dat betekent niet dat één persoon eerlijk zoekt en de ander niet. Vaak beginnen mensen vanuit verschillende overtuigingen en stellen zij verschillende soorten vragen. Daarom is het belangrijk om goed naar elkaar te luisteren. Om eerlijk naar de feiten te kijken. En om open te blijven voor nieuwe inzichten.

Dit deel wil je niet vertellen wat je móét denken. Het wil je helpen om beter te begrijpen **hoe** mensen tot hun overtuigingen komen. Wij hopen dat je daardoor niet alleen meer leert over wetenschap en geloof, maar ook ontdekt hoe belangrijk het is om met verwondering, eerlijkheid en respect op zoek te gaan naar de waarheid. Want de zoektocht naar waarheid begint vaak met een goede vraag.

Hoofdstuk 6 – Wat vertelt de Bijbel?

Een bijzonder begin

De eerste woorden van de Bijbel zijn bekend: "In het begin schiep God de hemel en de aarde." *Genesis 1:1 (BGT)* Met deze ene zin begint het verhaal van de Bijbel. Er wordt niet eerst uitgelegd wie God is. Er wordt ook niet geprobeerd te bewijzen dat God bestaat. De Bijbel begint eenvoudig met de boodschap dat God de Schepper is van alles wat bestaat. God spreekt In Genesis 1 lezen we steeds dezelfde woorden: "**God zei...**"

En wat God zegt, gebeurt. Er komt licht. Er ontstaat land en zee. Planten groeien. De zon, de maan en de sterren krijgen hun plaats. Dieren verschijnen. En als laatste schept God de

mens. Steeds weer lezen we: "En God zag dat het goed was." De schepping is geen vergissing. God geniet van wat Hij heeft gemaakt.

De mens krijgt een bijzondere plaats

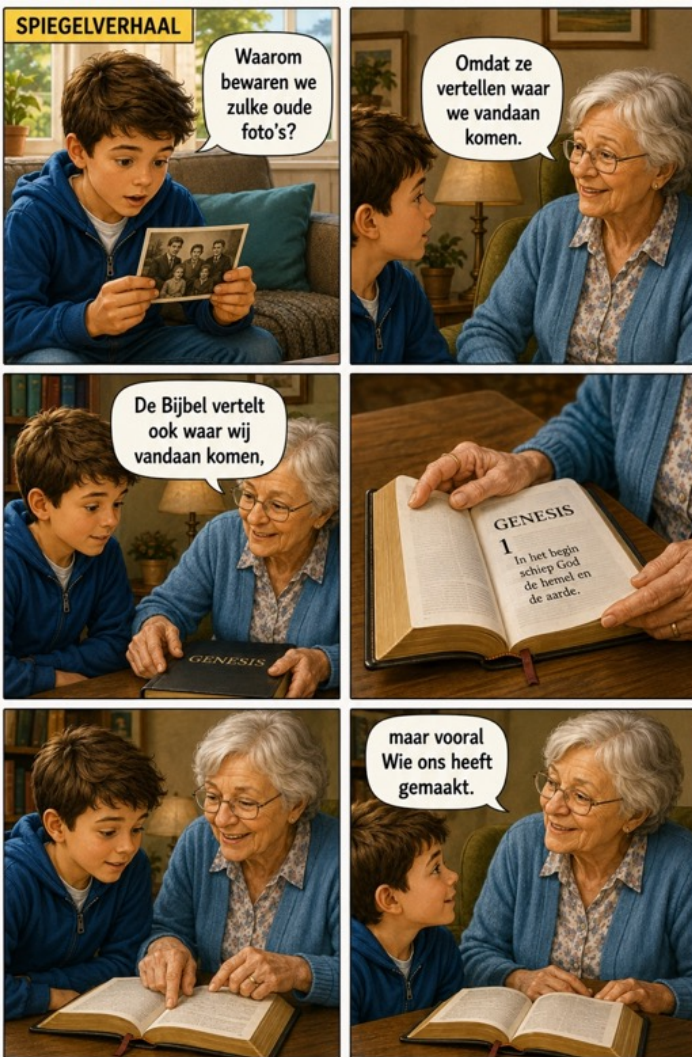
Van alle levende wezens krijgt de mens een bijzondere opdracht. God maakt de mens naar Zijn beeld. Dat betekent niet dat mensen op God lijken in hun uiterlijk.

Het betekent dat mensen God op aarde mogen vertegenwoordigen. Wij mogen zorgen voor de schepping. Wij mogen goed omgaan met de aarde, de dieren en met elkaar. Dat is een grote verantwoordelijkheid.

Waarom is Genesis geschreven?

Sommige mensen lezen Genesis vooral als een beschrijving van hoe

de schepping precies is verlopen. Anderen leggen meer nadruk op de boodschap die het hoofdstuk wil overbrengen. Vrijwel alle christenen zijn het erover eens dat Genesis één centrale boodschap heeft: God is de Schepper van hemel en aarde. Hij heeft alles gemaakt. De wereld is geen toeval. Het leven heeft waarde. De mens is gewild.

Een goede schepping

Na iedere scheppingsdag zegt God dat Zijn werk goed is. Aan het einde van de zesde dag staat zelfs: "God keek naar alles wat Hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was." De Bijbel begint dus niet met een wereld vol verdriet, ziekte en dood.

Hij begint met een goede schepping. Dat maakt de volgende hoofdstukken van de Bijbel des te aangrijpender. Daar lezen we hoe de zonde de goede schepping beschadigt. Maar Gods plan om mensen te redden begint ook daar.

De rode draad van de Bijbel

De Bijbel gaat niet alleen over het begin van de wereld. Hij vertelt ook hoe God mensen steeds weer opzoekt. Van Adam en Eva... via Noach... Abraham... Mozes...

David... tot aan Jezus Christus. De schepping is het begin van een veel groter verhaal. Een verhaal over Gods liefde voor mensen.

Jezus centraal

Het Nieuwe Testament vertelt dat Jezus al aanwezig was bij de schepping. Door Hem heeft God alles gemaakt. Maar Jezus kwam ook naar deze wereld om de gebroken schepping te herstellen. Door Zijn dood en opstanding opent Hij de weg naar een nieuwe schepping, waarin verdriet en dood niet meer zullen zijn. "Alles is door Hem en voor Hem geschapen." *Kolossenzen 1:16 (BGT)*

Denk even mee

Als jij Genesis 1 leest... welke woorden of zinnen vallen jou dan het meest op? Waarom juist die? Praat daar eens over met iemand anders.

Zelf lezen

- Lucas 24:13–35
- 2 Timoteüs 3:14–17
- Psalm 119:105
- Hebreeën 4:12
- Genesis 1

De schepping in zes dagen		De boodschap van Genesis	
Dag 1 – Licht en donker.		 God is de Schepper.	
Dag 2 – Hemel.			
Dag 3 – Land, zee en planten.		 De schepping is goed.	
Dag 4 – Zon, maan en sterren.		 De mens is naar Gods beeld gemaakt.	
Dag 5 – Vissen en vogels.			
Dag 6 – Dieren en mensen.		 De mens krijgt de opdracht om voor de aarde te zorgen.	

Vergelijkingsschema			
Genesis vertelt...		Waarom is dat belangrijk?	
 God is de Schepper.		Ons leven heeft een oorsprong en een doel.	
 De schepping is goed.		De wereld is een kostbaar geschenk.	
 De mens is naar Gods beeld gemaakt.		Ieder mens heeft waarde.	
 De mens mag voor de aarde zorgen.		Wij dragen verantwoordelijkheid voor de schepping.	

Gebod

Heer God, Dank U dat de Bijbel vertelt dat U de Schepper bent.

Dank U dat U de wereld goed hebt gemaakt.

Help mij om Uw Woord steeds beter te begrijpen.

Leer mij U te vertrouwen en Uw liefde te zien in de hele Bijbel. Amen.

Hoofdstuk 7 – Hoe kijken wetenschappers naar de oorsprong?

Nieuwsgierig naar het begin

Mensen zijn altijd nieuwsgierig geweest. Waar komt het heelal vandaan? Hoe is onze aarde ontstaan? En hoe begon het eerste leven? Wetenschappers proberen antwoorden te vinden op deze vragen. Zij doen dat door goed te kijken, te meten, te vergelijken en onderzoek te doen. Elke nieuwe ontdekking helpt om de geschiedenis van het heelal en het leven beter te begrijpen.

Onderzoek naar het heelal

Met krachtige telescopen kijken sterrenkundigen diep het heelal in. Zij ontdekken nieuwe sterren, planeten en sterrenstelsels. Ze zien dat het heelal uitdijt en onderzoeken hoe sterren worden geboren en soms weer verdwijnen. Ook bestuderen zij de beweging van planeten en de natuurwetten die overal lijken te gelden. Zo proberen zij stap voor stap te begrijpen hoe het heelal zich heeft ontwikkeld.

Onderzoek naar de aarde

Geologen onderzoeken gesteenten, bergen en fossielen. Zij proberen te ontdekken hoe onze aarde in de loop van de tijd is veranderd. In verschillende aardlagen vinden zij

sporen van planten en dieren die lang geleden leefden. Deze ontdekkingen helpen om een beeld te vormen van de geschiedenis van onze planeet.

Wat onderzoeken wetenschappers?

			
 Het heelal.	 Gesteenten en fossielen.	 DNA en cellen.	 De geschiedenis van de aarde.

Grote vragen

Wat weten we?	Wat onderzoeken we nog?
✓ Het heelal verandert. ✓ De aarde heeft een lange geschiedenis. ✓ Lichaam is opgebouwd uit cellen. ✓ DNA bevat erfelijke informatie.	? Hoe ontstond het eerste leven? ? Waarom bestaan de natuurwetten? ? Waarom is het heelal geschikt voor leven? ? Waarom bestaat er eigenlijk iets?

Vergelijkingsschema

Wetenschap onderzoekt...	Het doel is...
 Het heelal	Begrijpen hoe het zich ontwikkelt.
 De aarde	Haar geschiedenis onderzoeken.
 Het leven	Ontdekken hoe levende organismen functioneren.
 Fossielen en DNA	Meer leren over het verleden van het leven.

Onderzoek naar het leven

Biologen onderzoeken levende planten, dieren en mensen. Zij bestuderen cellen, DNA en erfelijkheid. Ook onderzoeken zij hoe soorten zich kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. Binnen de biologie is de evolutietheorie het meest gangbare wetenschappelijke model dat beschrijft hoe soorten zich in de loop van lange tijd kunnen ontwikkelen en verwant kunnen zijn. Een mooi voorbeeld vinden we bij de **De peper-en-zoutvlinder (berkenspanner)**: Deze mot was oorspronkelijk wit met zwarte spikkels. Door een verandering (mutatie genoemd) ontstond er een volledig zwarte variant. Oorzaak was de industriële revolutie en de vervuiling. Alle bomen kleurden zwart door roet. De zwarte mutatie was toen plotseling perfect gecamoufleerd. De zwarte mutatie overleefde en de witte variant verdween tijdelijk. Later toen de vervuiling afname zag je weer witte vlinders. Maar het was nog steeds een vlinder.

Wetenschappers blijven dit model toetsen aan nieuwe waarnemingen en nieuwe ontdekkingen.

Vragen die blijven

Door al dit onderzoek weten we vandaag veel meer dan vroeger. Toch zijn niet alle vragen beantwoord. Bijvoorbeeld:

- Hoe ontstond het eerste leven?
- Waarom bestaan de natuurwetten?
- Waarom is het de aarde zo geschikt voor leven?
- Waarom bestaat er eigenlijk iets?

Over zulke vragen wordt nog steeds nagedacht en gediscussieerd.

Verschillende overtuigingen

Niet alle wetenschappers denken hetzelfde over de betekenis van hun ontdekkingen. Sommigen denken dat natuurlijke processen voldoende zijn om de geschiedenis van het heelal en het leven te verklaren. Anderen geloven dat God juist door die natuurlijke processen heeft gewerkt. Er zijn ook wetenschappers die geloven dat God de Schepper is en dat wetenschap helpt om Zijn schepping beter te begrijpen. Dat laat zien dat wetenschappelijk onderzoek en geloof niet altijd tegenover elkaar staan.

Wetenschap heeft veel ontdekt. Maar iedere ontdekking roept ook nieuwe vragen op. Hoe meer we leren over het heelal en het leven, hoe meer we beseffen hoeveel we nog niet weten. Daarom is nieuwsgierigheid belangrijk. En ook verwondering.

Jezus centraal

De Bijbel nodigt mensen uit om de schepping met verwondering te bekijken. Jezus wees vaak op de natuur. Hij sprak over vogels, bloemen, zaad en bomen. Hij liet zien dat de schepping ons iets kan leren over God. Wie de natuur onderzoekt, ontdekt veel over de wereld. Wie de Bijbel leest, ontdekt Wie de Schepper is. Beide kunnen aanleiding geven tot verwondering.

"Vraag maar aan de aarde, en zij zal het je leren." *Job 12:8 (BGT, naar de strekking)*

Denk even mee

Welke ontdekking uit de wetenschap vind jij het meest bijzonder? Is dat iets uit de ruimte? Uit de natuur? Of misschien uit het menselijk lichaam? Waarom spreekt juist die ontdekking jou aan?

Zelf lezen

- Spreuken 25:2
- Prediker 7:23–25
- Daniël 1:17–20
- 1 Thessalonicenzen 5:21
- Job 12:7-10

Gebod

Heer God, Dank U voor de nieuwsgierigheid die U mensen hebt gegeven.

Dank U voor alles wat we mogen ontdekken over Uw schepping.

Geef ons wijsheid om eerlijk te zoeken naar de waarheid.

Help ons om met verwondering naar de wereld én naar Uw Woord te kijken.

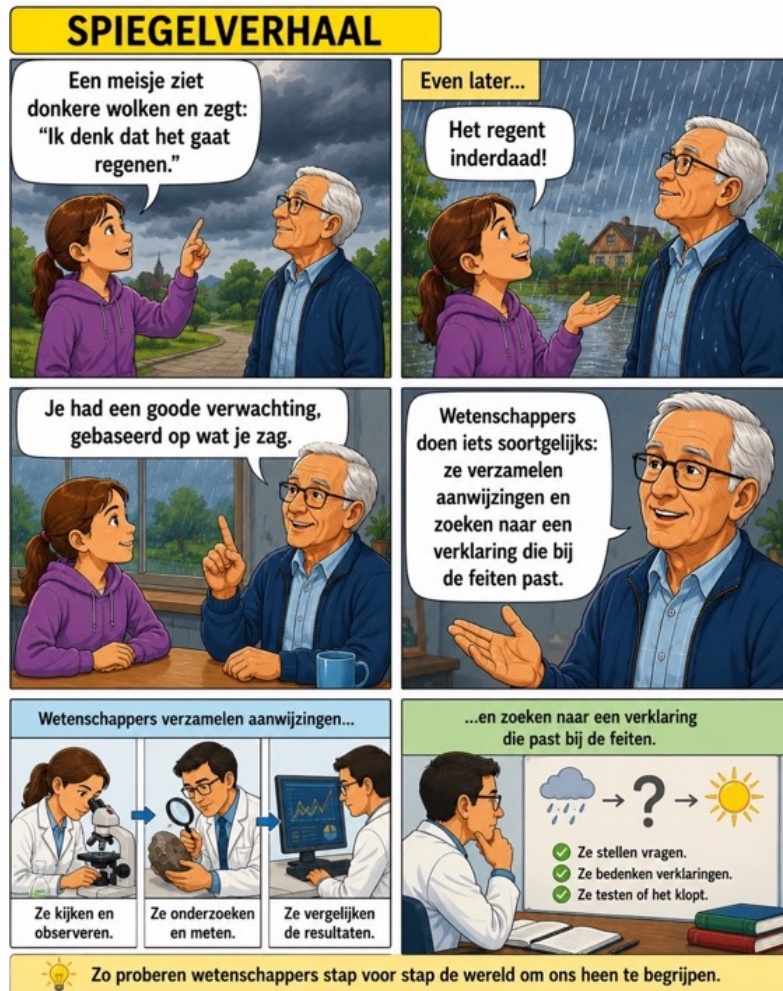
Amen.

Hoofdstuk 8 – Wat is een theorie?

Het woord 'theorie'

Het woord **theorie** gebruiken we vaak in het dagelijks leven. Iemand zegt bijvoorbeeld: "*Ik heb een theorie waarom de bus vandaag te laat is.*" Dan bedoelt die persoon eigenlijk: "*Ik heb een vermoeden.*" In de wetenschap heeft het woord **theorie** een andere betekenis. Daar betekent het niet zomaar een idee. Een wetenschappelijke theorie is een verklaring die is opgebouwd uit veel waarnemingen, metingen en onderzoek.

Hoe ontstaat een theorie?

Wetenschappers beginnen met goed kijken. Ze doen metingen. Ze voeren proefjes uit. Ze vergelijken hun resultaten met die van andere onderzoekers. Als verschillende ontdekkingen steeds dezelfde kant op wijzen, ontstaat er een verklaring die veel waarnemingen met elkaar verbindt. Zo'n verklaring noemen wetenschappers een **theorie**.

Nieuwe ontdekkingen kunnen een theorie versterken, aanpassen of soms vervangen. Daarom blijft wetenschap altijd leren.

Voorbeelden van theorieën

Er zijn verschillende wetenschappelijke theorieën. Bijvoorbeeld de theorie over de zwaartekracht. Daarmee kunnen wetenschappers voorspellen hoe planeten bewegen en waarom voorwerpen naar beneden vallen.

Ook de evolutietheorie is een wetenschappelijke theorie. Zij probeert te verklaren hoe soorten zich in de loop van lange tijd hebben ontwikkeld en hoe zij met elkaar verwant kunnen zijn. Wetenschappers blijven ook deze theorie toetsen aan nieuwe gegevens.

Een theorie is geen bewijs van alles

Soms denken mensen dat een theorie alle vragen beantwoordt. Dat is niet zo. Een theorie probeert een bepaald deel van de werkelijkheid zo goed mogelijk te verklaren. Maar er kunnen altijd nieuwe ontdekkingen komen. Daarom blijven wetenschappers onderzoeken, vragen stellen en met elkaar in gesprek.

Wetenschap en geloof

Wetenschap onderzoekt de wereld met waarnemingen en experimenten. Geloof stelt daarnaast vragen over de diepere betekenis van het leven. Bijvoorbeeld: Waarom bestaat de wereld? Waarom is er orde in de natuur? Heeft ons leven een doel? Dat zijn vragen waarop wetenschap alleen geen definitief antwoord kan geven. Daarom denken filosofen en gelovigen ook over zulke vragen na.

1 – Hoe ontstaat een theorie?

2 – Wat is een theorie?

Een theorie...

- ✓ verklaart veel waarnemingen.
- ✓ is gebaseerd op onderzoek.
- ✓ wordt steeds opnieuw getoetst.
- ✓ kan worden aangepast als nieuwe gegevens daarom vragen.

Vergelijkingsschema

Dagelijks taalgebruik	Wetenschappelijk taalgebruik
 Een vermoeden of idee.	 Een goed onderbouwde verklaring.
 Kan zomaar een gedachte zijn.	 Gebaseerd op veel onderzoek.
 Hoeft niet getest te zijn.	 Wordt steeds opnieuw getoetst.

Samen zoeken naar waarheid

Wetenschap en geloof hoeven geen vijanden te zijn. Veel wetenschappers zijn gelovig. Zij zien hun onderzoek als een manier om de schepping beter te begrijpen. Anderen geloven niet in God en zoeken op een andere manier naar verklaringen. Belangrijk is dat we eerlijk omgaan met feiten, openstaan voor nieuwe inzichten en respect hebben voor mensen die anders denken.

Jezus centraal

Jezus zei: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven." *Johannes 14:6 (BGT)*

Christenen geloven dat de waarheid uiteindelijk niet alleen een verzameling feiten is, maar ook verbonden is met de persoon van Jezus Christus. Hij nodigt mensen uit om Hem te leren kennen.

Denk even mee

Heb jij ooit gedacht dat je iets zeker wist... en later ontdekt dat het toch anders zat? Wat heb je daarvan geleerd?

Zelf lezen

- Spreuken 18:13
- Handelingen 17:10–12
- Johannes 7:24
- Romeinen 12:2
- Spreuken 2:1-6

Gebod

Heer God, Dank U dat U ons een nieuwsgierige geest hebt gegeven. Help mij eerlijk te zoeken naar de waarheid. Geef mij wijsheid om goed na te denken, met respect te luisteren en open te blijven voor wat waar is. Amen.

Hoofdstuk 9 – Wat kun je bewijzen en wat niet?

Niet alle vragen zijn hetzelfde

Stel dat iemand vraagt: *"Hoe zwaar is deze steen?"* Dat is een vraag die je kunt beantwoorden. Je pakt een weegschaal. Je meet het gewicht. Klaar.

Maar stel dat iemand vraagt: *"Waarom houd jij van je familie?"* Dan helpt een weegschaal niet. Je kunt liefde niet wegen. Toch weet iedereen dat liefde echt bestaat. Zo zijn er veel verschillende soorten vragen.

Wat kan wetenschap onderzoeken?

Wetenschap is heel goed in het onderzoeken van de natuur.

Wetenschappers kunnen meten. Ze kunnen proefjes doen. Ze kunnen waarnemingen herhalen. Daardoor leren we steeds meer over de wereld om ons heen. Bijvoorbeeld:

- Hoe groeit een plant?
- Hoe werkt het menselijk lichaam?
- Hoe bewegen planeten?
- Hoe werkt DNA?

Voor zulke vragen is wetenschappelijk onderzoek heel geschikt.

Vragen die verder gaan

Er zijn ook vragen die niet met een proefje zijn te beantwoorden. Bijvoorbeeld:

- Waarom bestaat er eigenlijk iets?
- Heeft mijn leven een doel?
- Waarom verlangen mensen naar liefde?
- Waarom bestaat goed en kwaad?
- Bestaat God?

Dat zijn belangrijke vragen. Maar je kunt ze niet beantwoorden met een microscoop of een telescoop. Mensen denken daarover na met behulp van filosofie, geloof en persoonlijke ervaringen.

Bewijs is niet altijd hetzelfde

Soms denken mensen dat alleen datgene bestaat wat je kunt meten. Maar in het dagelijks leven vertrouwen we op veel meer. Je kunt vriendschap niet wegen. Je kunt schoonheid niet meten. Je kunt hoop niet in een reageerbuis stoppen. Toch weten we dat deze dingen echt zijn en een grote rol spelen in ons leven. Dat betekent niet dat alles zomaar waar is. Wel dat verschillende soorten vragen ook verschillende manieren van onderzoeken vragen.

Geloof is vertrouwen

De Bijbel nodigt mensen uit om God te vertrouwen. Dat vertrouwen is niet hetzelfde als blind geloven. Christenen wijzen op de Bijbel, op de geschiedenis van Jezus en op hun eigen ervaringen met God.

Andere mensen trekken andere conclusies. Iedereen maakt uiteindelijk keuzes over wat hij of zij gelooft.

Samen zoeken naar waarheid

Het is goed om vragen te stellen. Het is goed om onderzoek te doen. En het is goed om eerlijk te luisteren naar mensen die anders denken. Zo leren we van elkaar. Zo groeien we in kennis. En misschien ook in wijsheid.

– Wat kan wetenschap onderzoeken?		– Grote levensvragen	
✓ 	Hoe groeit een plant?	? 	Waarom bestaat er iets?
✓ 	Hoe werkt DNA?	? 	Heeft mijn leven een doel?
✓ 	Hoe bewegen planeten?	? 	Waarom verlangen mensen naar liefde?
✓ 	Hoe werkt het menselijk lichaam?	? 	Waarom bestaat goed en kwaad?
		? 	Bestaat God?

Vergelijkingsschema			
Je kunt meten...		Je kunt niet meten...	
 Gewicht		 Liefde	
 Temperatuur		 Hoop	
 Afstand		 Schoonheid	
 Snelheid		 Vertrouwen	

Jezus centraal

Op een dag zei een leerling tegen Jezus: "Laat ons de Vader zien."

Jezus antwoordde: "Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien." *Johannes 14:9 (BGT)*

Volgens de Bijbel heeft God Zich niet alleen bekendgemaakt door de schepping, maar vooral door Jezus Christus. Daarom richten christenen hun geloof uiteindelijk op Hem.

Denk even mee

Welke dingen in jouw leven zijn belangrijk... maar kun je niet meten of wegen? Praat daar eens over met iemand anders.

Zelf lezen

- Johannes 20:24–29
- Hebreëen 11:1–6
- 1 Korintiërs 13:12
- 2 Korintiërs 5:7

Gebod

Heer God, Dank U dat U ons verstand hebt gegeven om te onderzoeken. Dank U dat U ons een hart hebt gegeven om lief te hebben. Help mij om eerlijk naar de waarheid te zoeken. Leer mij te vertrouwen op U en open te staan voor wat waar is. Amen.

Hoofdstuk 10 – Waar beginnen overtuigingen?

Iedereen kijkt met een bril

Stel dat twee mensen naar dezelfde zonsondergang kijken. Ze zien precies hetzelfde. Toch kunnen ze er heel verschillend over denken. De één zegt: *"Wat mooi dat God dit heeft gemaakt."* De ander zegt: *"Wat bijzonder hoe de natuur werkt."*

Ze kijken naar dezelfde werkelijkheid. Maar ze trekken niet dezelfde conclusie. Dat komt doordat iedereen naar de wereld kijkt vanuit bepaalde overtuigingen.

Overtuigingen helpen ons denken

Iedereen heeft overtuigingen. Soms zijn we ons daar goed van bewust. Soms bijna niet. Je vertrouwt bijvoorbeeld dat een brug stevig genoeg is. Je gelooft dat andere mensen echt bestaan. Je verwacht dat de zon morgen weer opkomt. Veel van zulke overtuigingen gebruiken we iedere dag, zonder er steeds over na te denken.

Grote levensvragen

Bij grote vragen gebeurt hetzelfde. Waar komt het heelal vandaan? Waarom bestaat het leven? Heeft de mens een doel? Bestaat God?

Op zulke vragen geven mensen verschillende antwoorden. Die antwoorden worden niet alleen bepaald door feiten. Ook persoonlijke ervaringen, opvoeding, cultuur, studie en levensbeschouwing spelen een rol.

Verschillende wereldbeelden

Sommige mensen geloven dat alleen de natuur bestaat. Zij zoeken verklaringen binnen de natuur zelf. Anderen geloven dat God de Schepper is en dat Hij de wereld heeft gemaakt en onderhoudt. Weer anderen twijfelen en blijven zoeken. Het is goed om te weten dat achter deze verschillende antwoorden ook verschillende wereldbeelden schuilgaan.

Luisteren naar elkaar

Mensen kunnen verschillend denken. Toch kunnen we veel van elkaar leren. Wetenschap groeit doordat onderzoekers vragen blijven stellen. Gesprekken groeien wanneer mensen bereid zijn naar elkaar te luisteren. Respect betekent niet dat je het altijd eens bent. Wel dat je elkaar serieus neemt.

Op zoek naar waarheid

Iedereen zoekt op zijn eigen manier naar waarheid. Sommigen beginnen bij de natuur. Anderen beginnen bij de Bijbel. Veel mensen combineren verschillende bronnen van kennis. Belangrijk is dat we eerlijk omgaan met de feiten, bereid zijn onze mening te onderzoeken en open blijven voor nieuwe inzichten.

– Hoe ontstaan overtuigingen?	– Iedereen zoekt antwoorden
 Opvoeding	 Waar komt het heelal vandaan?
 Kennis en studie	 Waarom bestaat het leven?
 Persoonlijke ervaringen	 Heeft mijn leven een doel?
 Cultuur	 Bestaat God?
 Gesprekken met anderen	
 Levensbeschouwing	

Vergelijkingsschema	
Dezelfde werkelijkheid	Verschillende vragen
 De natuur	Hoe werkt zij?
 Het leven	Waarom bestaat het?
 De mens	Wat is zijn doel?
 Het heelal	Waar komt het vandaan?

Jezus centraal

Jezus nodigde mensen niet alleen uit om na te denken. Hij nodigde hen ook uit om Hem te volgen. Hij zei: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven." *Johannes 14:6 (BGT)*

Volgens de Bijbel is waarheid uiteindelijk niet alleen een verzameling ideeën, maar ook verbonden met een Persoon. Christenen geloven dat God Zich het duidelijkst heeft laten zien in Jezus Christus.

Denk even mee

Welke overtuiging heb jij die belangrijk is voor jouw leven? Hoe ben je tot die overtuiging gekomen? Hebben andere mensen daar invloed op gehad? Praat daar eens over met iemand die anders denkt dan jij.

Zelf lezen

- Handelingen 17:22–31
- Romeinen 10:14–17
- 1 Petrus 3:15
- Filippenzen 4:8
- Spreuken 3:5-7

Gebod

Heer God, Dank U dat U ons hebt gemaakt met een verstand dat kan nadenken.

Help mij eerlijk te zoeken naar de waarheid.

Geef mij een open hart om te luisteren, wijsheid om goede keuzes te maken en moed om U te volgen. Amen.

De zoektocht naar waarheid begint vaak op verschillende plaatsen, maar nodigd iedereen uit om verder te kijken.

Deel 3 – Op zoek naar God

In de eerste twee delen van dit boek hebben we gekeken naar de wereld om ons heen en naar de vragen die mensen daarbij stellen. We ontdekten hoe bijzonder het heelal is, hoe wonderlijk het leven in elkaar zit en hoe wetenschap veel kan onderzoeken. Ook zagen we dat wetenschap niet alle vragen beantwoordt. Vragen over betekenis, liefde, goed en kwaad en het bestaan van God blijven mensen bezighouden.

In dit derde deel zetten we een volgende stap. We gaan ontdekken wat de Bijbel vertelt over God en over Zijn relatie met mensen. Veel mensen denken dat geloven vooral betekent dat je alles zeker weet. De Bijbel laat iets anders zien. Geloven begint vaak met zoeken, luisteren, vertrouwen en steeds meer ontdekken wie God is. Daarom gaan we in dit deel nadenken over vragen als:

- Wie is God?
- Waarom verlangt ieder mens naar liefde?
- Hoe laat God Zich kennen?
- Waarom kwam Jezus naar de aarde?
- Wat betekent het om Jezus te volgen?

De Bijbel nodigt ons uit om niet alleen over God na te denken, maar Hem ook persoonlijk te leren kennen. Dat betekent niet dat alle vragen direct verdwijnen. Wel ontdekken veel mensen dat God juist midden in hun vragen aanwezig wil zijn. Wij hopen dat dit deel je helpt om verder te kijken dan alleen wat je met je ogen kunt zien. Misschien herken je jezelf in sommige vragen. Misschien denk je ergens anders over. Dat is niet erg. Belangrijk is dat je eerlijk blijft zoeken naar de waarheid en openstaat voor wat de Bijbel vertelt.

Jezus zei eens: "Zoek en je zult vinden." (Mattheüs 7:7, BGT) Dat is de uitnodiging van dit derde deel. Ga mee op ontdekkingsstocht. Niet alleen naar antwoorden, maar vooral naar Degene die Zichzelf bekend wil maken.

Hoofdstuk 11 – Waarom zijn mensen anders dan dieren?

Mensen lijken op dieren...

Mensen en dieren hebben veel met elkaar gemeen. We ademen. We eten. We slapen. We voelen pijn. We zorgen voor onze jongen. Ook dieren kunnen slim zijn. Sommige vogels gebruiken takjes als gereedschap. Dolfijnen werken samen. Olifanten lijken elkaar te herkennen en te helpen. Dat maakt dieren bijzonder.

...maar er is ook een verschil

Toch merken we dat mensen anders zijn. Mensen bouwen huizen en steden. Ze schrijven boeken. Ze maken muziek. Ze schilderen. Ze ontdekken nieuwe dingen. Ze stellen vragen over het verleden en denken na over de toekomst. Maar misschien wel de grootste vraag is: "Waarom ben ik hier?" Voor zover we weten, stellen dieren die vraag niet.

Denken over goed en kwaad

Mensen kunnen nadenken over hun keuzes. We weten dat liegen verkeerd kan zijn. We voelen verdriet als we iemand pijn doen. We verlangen naar eerlijkheid, liefde en recht. Dat noemen we ons geweten. Het helpt ons om na te denken over goed en kwaad. Mensen maken niet altijd goede keuzes. Maar bijna iedereen beseft dat liefde beter is dan haat. En dat eerlijkheid beter is dan bedrog.

– Mensen kunnen...	– De Bijbel zegt...
 Nadenken.	 De mens is geschapen naar Gods beeld.
 Liefhebben.	 Ieder mens heeft waarde.
 Kunst maken.	 De mens mag voor de aarde zorgen.
 Muziek maken.	 De mens mag voor anderen zorgen.
 Samenwerken.	
 Vragen stellen.	

Vergelijkingsschema	Dieren	Mensen
	Volgen hun instinct.	Kunnen bewust keuzes maken.
	Zorgen voor hun jongen.	Zorgen ook voor onbekenden.
	Kunnen leren.	Denken na over de zin van het leven.
	Leven in de natuur.	Bouwen culturen, kunst en wetenschap.

Op zoek naar betekenis

Mensen willen niet alleen weten **hoe** iets werkt. Ze vragen ook: Waarom leef ik? Wat is de zin van mijn leven? Waarom houd ik van andere mensen? Waarom doet verdriet zo'n pijn? Waarom word ik blij van schoonheid? Dat zijn vragen die verder gaan dan alleen wetenschap. Ze horen bij het mens-zijn.

De Bijbel over de mens

De Bijbel zegt dat God de mens heeft geschapen naar Zijn beeld. Dat betekent niet dat God eruitziet als een mens. Het betekent dat mensen een bijzondere plaats hebben in de schepping. God gaf de mens verstand. Creativiteit. Verantwoordelijkheid. En de opdracht om goed voor de

aarde en voor elkaar te zorgen. Daarom heeft ieder mens waarde. Niet omdat hij slim, sterk of rijk is. Maar omdat hij door God is gewild.

Wetenschap en de mens

Wetenschappers onderzoeken hoe het menselijk lichaam werkt. Ze bestuderen de hersenen, het DNA en onze ontwikkeling. Dat onderzoek heeft veel nieuwe kennis opgeleverd. Toch blijven ook hier vragen bestaan. Waarom kunnen mensen nadenken over goed en kwaad? Waarom zoeken mensen naar waarheid? Waarom verlangen mensen naar liefde en gerechtigheid? Dat zijn vragen waar mensen verschillend over denken.

Jezus centraal

Jezus liet zien hoeveel ieder mens waard is. Hij hielp zieken. Hij sprak met mensen die werden buitengesloten. Hij had aandacht voor kinderen, ouderen en mensen die door anderen werden vergeten. Hij liet zien dat ieder mens kostbaar is in Gods ogen.

"God heeft zoveel liefde voor de wereld gehad dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven."

Johannes 3:16 (BGT) Volgens de Bijbel geldt die liefde voor ieder mens.

Denk even mee

Welke eigenschap van mensen vind jij het meest bijzonder? Dat we kunnen liefhebben? Dat we kunnen nadenken? Dat we muziek maken? Of iets anders? Praat daar eens over met iemand anders.

Zelf lezen

- Genesis 1:26–31
- Psalm 139:1–18
- Prediker 3:11
- Jakobus 3:9–10

Gebod

Heer God, Dank U dat U mensen bijzonder hebt gemaakt. Dank U voor ons verstand, ons hart en ons geweten. Help mij om andere mensen met liefde en respect te behandelen. Leer mij steeds meer te leven zoals Jezus. Amen.

**Mensen bewonderen de natuur
én denken na over haar betekenis.**

Hoofdstuk 12 – Waar komt ons geweten vandaan?

Iedereen kent het gevoel

Stel dat je iets doet waarvan je weet dat het niet goed is. Misschien heb je iemand verdriet gedaan. Of je hebt iets gezegd waar je later spijt van kreeg. Vaak voel je dan van binnen dat het niet goed was. Dat noemen we ons **geweten**. Het geweten helpt ons om na te denken over goed en kwaad.

Goed en kwaad

Over de hele wereld vinden mensen sommige dingen verkeerd. Bijvoorbeeld: stelen; liegen; onrecht doen; iemand opzettelijk pijn doen.

Natuurlijk denken mensen niet over alles hetzelfde. Toch verlangen bijna alle mensen naar eerlijkheid, liefde, recht en vrede. Dat is bijzonder. Waar komt dat verlangen vandaan?

Kun je een geweten leren?

Kinderen leren veel van hun ouders, leraren en andere mensen. Zij leren wat goed is en wat niet. Ook de cultuur waarin je opgroeit heeft invloed. Toch lijken sommige gevoelens heel diep in mensen aanwezig te zijn. Bijvoorbeeld dat het goed is om iemand te helpen die in nood is.

Of dat onrecht pijn doet. Wetenschappers, filosofen en gelovigen denken verschillend over de oorsprong van dat geweten.

De Bijbel over het geweten

De Bijbel zegt dat God de mens heeft geschapen naar Zijn beeld. Daarom kunnen mensen nadenken over goed en kwaad. De Bijbel laat ook zien dat mensen verkeerde keuzes maken. Daardoor is ons geweten niet altijd een perfecte gids. Soms praten mensen

verkeerde dingen goed. Soms voelen mensen zich juist schuldig terwijl zij niets verkeerd hebben gedaan. Daarom hebben we Gods wijsheid nodig.

Jezus en het hart

Jezus keek niet alleen naar wat mensen deden. Hij keek ook naar hun hart. Hij leerde dat liefde voor God en liefde voor je naaste de belangrijkste geboden zijn. Dat betekent dat een goed geweten niet alleen gaat over regels. Het gaat ook over liefde.

Blijven leren

Ons geweten groeit. We leren door de Bijbel te lezen. Door goede gesprekken. Door naar anderen te luisteren. Door fouten toe te geven. En door opnieuw te beginnen. Een gevoelig geweten helpt ons om steeds meer te leven zoals God het bedoelt.

Jezus centraal

Jezus veroordeelde mensen niet door hen weg te sturen. Hij riep hen op om opnieuw te beginnen. Hij vergeeft mensen die hun schuld eerlijk erkennen en naar Hem toe komen. Zo wil Hij ons hart vernieuwen. "Gelukkig zijn mensen met een zuiver hart, want zij zullen God zien." *Matteüs 5:8 (BGT)*

- Ons geweten helpt ons om...	- Wat beïnvloedt ons geweten?
 Lief te hebben.	 Opvoeding.
 Eerlijk te zijn.	 Onderwijs.
 Recht te doen.	 Cultuur.
 Vrede te zoeken.	 Ervaringen.
 Vergeving te vragen.	 De Bijbel.
	 De keuzes die we maken.

Vergelijkingsschema	Het geweten...	Daarom is het belangrijk...
	Helpt ons nadenken over goed en kwaad.	We leren verantwoordelijkheid te nemen.
	Waarschuwt als iets niet goed voelt.	We kunnen onze fouten herstellen.
	Kan groeien.	We blijven leren en veranderen.
	Heeft leiding nodig.	Gods Woord helpt ons onderscheid te maken.

Denk even mee

Heb jij weleens iets gedaan waarvan je later dacht: *"Dat had ik anders moeten doen."* Wat heb je daarvan geleerd?

Zelf lezen

- Micha 6:8
- Psalm 51
- Romeinen 2:14–16
- Titus 2:11–14

Gebed

Heer God, Dank U dat U ons helpt om na te denken over goed en kwaad.

Wilt U mijn geweten vormen door Uw Woord.

Leer mij eerlijk te zijn, liefde te tonen en te kiezen voor wat goed is.

Vergeef mij wanneer ik verkeerde keuzes maak.

Help mij om steeds meer op Jezus te lijken. Amen.

Hoofdstuk 13 – Waarom zoeken mensen naar God?

Een vraag die al duizenden jaren bestaat

Over de hele wereld geloven mensen. Ze bidden. Ze zingen. Ze bouwen kerken, tempels en moskeeën. Ze stellen vragen over God en over de zin van het leven. Dat doen mensen al duizenden jaren. Waarom eigenlijk? Waarom zoeken zoveel mensen naar God?

Verlangen naar meer

Mensen verlangen naar geluk. Naar liefde. Naar vrede. Naar recht. En vaak ook naar iets dat groter is dan zichzelf. Sommigen ervaren dat tijdens een wandeling in de natuur. Anderen wanneer zij een kind vasthouden. Of wanneer zij naar de sterrenhemel kijken. Veel mensen voelen dan verwondering. Ze vragen zich af: *"Is er iemand achter dit alles?"*

Verschillende antwoorden

Niet iedereen geeft hetzelfde antwoord. Sommige mensen geloven dat God bestaat. Anderen twifelen. Weer anderen geloven helemaal niet. Toch blijven de grote levensvragen bestaan. Waar kom ik vandaan? Waarom leef ik? Wat gebeurt er na de dood? Waarom bestaat liefde? Waarom verlang ik naar geluk? Dat zijn vragen die alle mensen blijven bezighouden.

De Bijbel zegt

Volgens de Bijbel heeft God de mens gemaakt. Daarom verlangt de mens ernaar om zijn Schepper te kennen. De Bijbel zegt ook dat God Zich laat zien in de schepping. Wanneer we naar de natuur kijken, kunnen we iets ontdekken van Zijn grootheid en wijsheid. Maar God laat Zich vooral kennen door Jezus Christus. In Hem laat God zien Wie Hij is.

Mensen zoeken naar...	Volgens de Bijbel...
 Liefde.	 God maakte de mens.
 Vrede.	 God houdt van mensen.
 Recht.	 God spreekt door de Bijbel.
 Betekenis.	 God laat Zich zien in Jezus Christus.
 God.	 God nodigt mensen uit om Hem te volgen.

Vergelijkingsschema	Mensen zoeken...	De Bijbel vertelt...
	Geluk	God geeft echte hoop.
	Liefde	God is liefde.
	Betekenis	God geeft een doel aan het leven.
	God	God zoekt ook mensen.

God zoekt ook mensen

Vaak zeggen we dat mensen God zoeken. De Bijbel vertelt ook iets anders. God zoekt mensen. Vanaf het begin roept Hij mensen bij hun naam. Hij zocht Adam en Eva. Hij riep Abraham. Hij sprak Mozes aan. Hij zond de profeten. En uiteindelijk kwam Jezus naar de aarde om mensen terug te brengen bij God. Dat is een bijzonder verschil. Niet alleen mensen zoeken God. God zoekt ook mensen.

Jezus nodigt uit

Jezus zei: *"Kom naar Mij, jullie die moe zijn en een zware last dragen. Dan zal Ik jullie rust geven."* Hij nodigde mensen uit om Hem te vertrouwen. Niet omdat zij alles al begrepen.

Maar omdat Hij hen liefhad.

Volgens de Bijbel begint geloven daarom niet met alles weten. Geloven begint met vertrouwen.

Jezus centraal

Jezus zei: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven. Alleen door Mij kun je bij de Vader komen." *Johannes 14:6 (BGT)*

Christenen geloven dat God Zich het duidelijkst heeft laten zien in Jezus. Wie Hem leert kennen, leert ook de Vader kennen.

Denk even mee

Heb jij weleens een moment gehad waarop je je verwonderde over de natuur, het leven of het heelal? Welke vragen kwamen toen bij je op?

Zelf lezen

- Psalm 42
- Jesaja 55:1–9
- Handelingen 17:22–28
- Mattheüs 11:28–30

Gebed

Heer God, Dank U dat U mensen zoekt.

Dank U dat U Zich bekend wilt maken.

Help mij om U steeds beter te leren kennen.

Geef mij een open hart om naar U te luisteren en Jezus te volgen. Amen.

Hoofdstuk 14 – Waarom bestaat schoonheid?

Schoonheid raakt mensen

Heb je weleens stilgestaan bij een prachtige zonsondergang? Of gekeken naar een veld vol bloemen? Misschien luisterde je naar muziek die je ontroerde. Of zag je een schilderij dat je niet losliet. Schoonheid doet iets met mensen. Ze laat ons verwonderen. Ze maakt ons stil. Soms geeft ze zelfs hoop. Maar waarom bestaat schoonheid eigenlijk?

Meer dan alleen nuttig

Veel dingen in de natuur zijn niet alleen handig. Ze zijn ook mooi. Denk aan de kleuren van een vlinder. De veren van een pauw. Een regenboog na een bui. De sterren aan een heldere hemel. Een bloem kan insecten aantrekken.

Maar waarom zijn er zóveel kleuren, vormen en geuren? Waarom roept schoonheid zoveel verwondering op? Dat is een vraag waar mensen verschillend over nadenken.

Schoonheid in de kunst

Mensen maken ook zelf mooie dingen. Ze schrijven gedichten. Ze componeren muziek. Ze schilderen. Ze bouwen indrukwekkende gebouwen. Overal ter wereld maken mensen kunst. Blijkbaar hebben wij een verlangen om schoonheid te maken én ervan te genieten. Dat maakt de mens bijzonder.

De Bijbel over schoonheid

De Bijbel zegt dat God de wereld goed heeft gemaakt. In de schepping zien we niet alleen kracht en orde, maar ook schoonheid. Psalm 19 zegt dat de hemel Gods grootheid vertelt.

Schoonheid zie je overal	De Bijbel vertelt...
 Bloemen.	 God maakte een goede schepping.
 Bergen.	 De natuur laat Gods grootheid zien.
 Zonsondergangen.	 Schoonheid wijst naar de Schepper.
 Vlinders.	 In Jezus zien we Gods liefde.
 Muziek.	
 Kunst.	

Vergelijkingsschema	
Schoonheid in de natuur	Schoonheid bij mensen
 Bloemen	 Muziek
 Bergen	 Schilderkunst
 Sterrenhemel	 Gedichten
 Vogels	 Liefde en zorg voor elkaar

Psalm 104 bezingt de rijkdom van de natuur. Volgens de Bijbel wijst schoonheid ons naar de Schepper. Niet omdat de natuur zelf God is. Maar omdat zij iets laat zien van Zijn wijsheid, creativiteit en liefde.

Schoonheid in een gebroken wereld

Toch is niet alles mooi. Er is ook verdriet. Ziekte. Onrecht. Oorlog. Juist daarom kan schoonheid mensen raken. Een bloem tussen de stenen. Een lied in moeilijke tijden. Een vriendelijk gebaar. Een zonnestraal na dagen van regen. Schoonheid herinnert ons eraan dat er hoop is.

Jezus en echte schoonheid

Jezus leefde niet in een paleis. Toch straalde Zijn leven iets uit dat mooier was dan uiterlijk. Hij liet liefde zien. Vergeving. Genade. Waarheid. De

mooiste schoonheid is uiteindelijk niet wat we zien. Maar de liefde die God laat zien in Jezus Christus.

Jezus centraal

De Bijbel zegt: "Proef en ontdek hoe goed de Heer is." *Psalm 34:9 (BGT)*

God nodigt mensen uit om niet alleen Zijn schepping te bewonderen, maar ook Hemzelf te leren kennen. In Jezus zien christenen de mooiste uitdrukking van Gods liefde.

Denk even mee

Wat vind jij het mooiste dat je ooit hebt gezien? Waarom raakte dat jou? Praat daar eens over met iemand anders.

Zelf lezen

- Psalm 27:1–4
- Psalm 19:1–6
- Filippenzen 4:8
- Openbaring 21:1–5

Gebed

Heer God, Dank U voor alle schoonheid die U hebt gemaakt.

Dank U voor bloemen, bergen, muziek en mensen die liefde laten zien.

Help mij om met verwondering naar Uw schepping te kijken.

En leer mij steeds meer de schoonheid van Jezus te ontdekken. Amen.

**Een schilderij kan prachtig zijn,
maar de werkelijkheid is nog mooier.**

Hoofdstuk 15 – Waarom bestaat liefde?

Liefde hoort bij het leven

Vanaf het moment dat een baby wordt geboren, heeft hij liefde nodig. Ouders houden hun kind vast. Ze troosten. Ze zorgen. Ze beschermen. Zonder liefde kunnen mensen niet goed groeien. Dat weten we uit ervaring én uit onderzoek. Maar waar komt liefde eigenlijk vandaan? Waarom kunnen mensen liefhebben?

Liefde is meer dan een gevoel

Vaak denken we dat liefde alleen een warm gevoel is. Maar echte liefde gaat verder. Liefde kiest ervoor om goed te doen. Ook als dat moeite kost. Een moeder die 's nachts opstaat voor haar baby. Een vriend die je helpt als je verdriet hebt. Iemand die een ander vergeeft. Dat zijn voorbeelden van liefde in daden.

Liefde verbindt mensen

Liefde brengt mensen bij elkaar. In een gezin. Tussen vrienden. In een huwelijk. In een kerk. Maar ook tussen mensen die elkaar nauwelijks kennen. Na een ramp helpen mensen vaak spontaan onbekenden. Dat laat zien dat liefde sterker kan zijn dan eigenbelang.

De Bijbel over liefde

De Bijbel zegt iets heel bijzonders. Niet alleen dat God liefde geeft. Maar dat **God liefde is**. Dat betekent dat liefde niet zomaar een uitvinding van mensen is. Volgens de Bijbel heeft liefde haar oorsprong in God. Omdat God liefde is, kunnen mensen liefhebben.

Liefde vraagt om een keuze

Liefde laat zich zien in...	De Bijbel vertelt...
 Zorgen. 	 God is liefde.
 Helpen. 	 God houdt van mensen.
 Troosten. 	 Jezus laat Gods liefde zien.
 Vergeven. 	 Wij mogen elkaar liefhebben.
 Luisteren. 	 Liefde brengt mensen bij elkaar.
 Delen. 	

Vergelijkingschema	
Liefde betekent...	Dat zie je bijvoorbeeld als...
 Zorgen	Iemand helpt die ziek is.
 Vergeven	Je opnieuw begint na ruzie.
 Luisteren	Je echt aandacht geeft.
 Delen	Je iets weggeeft aan een ander.

God naar mensen kijkt.

Liefde gaat niet vanzelf. Soms zijn mensen boos. Of teleurgesteld. Of verdrietig. Toch kun je ervoor kiezen om vriendelijk te blijven. Om te vergeven. Om opnieuw te beginnen. Dat is niet altijd gemakkelijk. Maar juist daarin groeit echte liefde. Jezus laat liefde zien

Jezus liet zien wat liefde betekent. Hij hielp zieken. Hij troostte verdrietige mensen. Hij vergaf mensen die fouten hadden gemaakt. Zelfs aan het kruis bad Hij voor de mensen die Hem pijn deden. Zo liet Hij zien hoe groot Gods liefde is.

Jezus centraal

De Bijbel zegt: "God heeft zoveel liefde voor de wereld gehad dat Hij zijn enige Zoon heeft gegeven." *Johannes 3:16 (BGT)* Volgens de Bijbel is Jezus het grootste bewijs van Gods liefde. Wie naar Jezus kijkt, ontdekt hoe

Denk even mee

Wanneer voelde jij je voor het laatst echt geliefd? En wanneer heb jij iemand anders laten merken dat je van hem of haar houdt?

Zelf lezen

- Johannes 15:9–17
- 1 Korintiërs 13
- 1 Johannes 4:7–21
- Efeziërs 3:14–21

Gebed

Heer God, Dank U dat U liefde bent.

Dank U voor de mensen die van mij houden.

Help mij om ook anderen lief te hebben.

Leer mij vriendelijk te zijn, te vergeven en te zorgen voor de mensen om mij heen.

Laat Uw liefde zichtbaar worden in mijn leven. Amen.

Deel 4 – Schepper en schepping

Als je verder kijkt...

Je hebt in dit boek veel ontdekt. We hebben nagedacht over het ontstaan van het heelal, de natuurwetten, het leven en de mens. We zagen dat de wetenschap steeds meer ontdekt over de wereld om ons heen. We lazen ook wat de Bijbel vertelt over God, de Schepper van hemel en aarde.

Misschien heb je onderweg nieuwe antwoorden gevonden. Misschien heb je ook nieuwe vragen gekregen. Dat is niet vreemd. Wie eerlijk zoekt naar de waarheid, blijft leren.

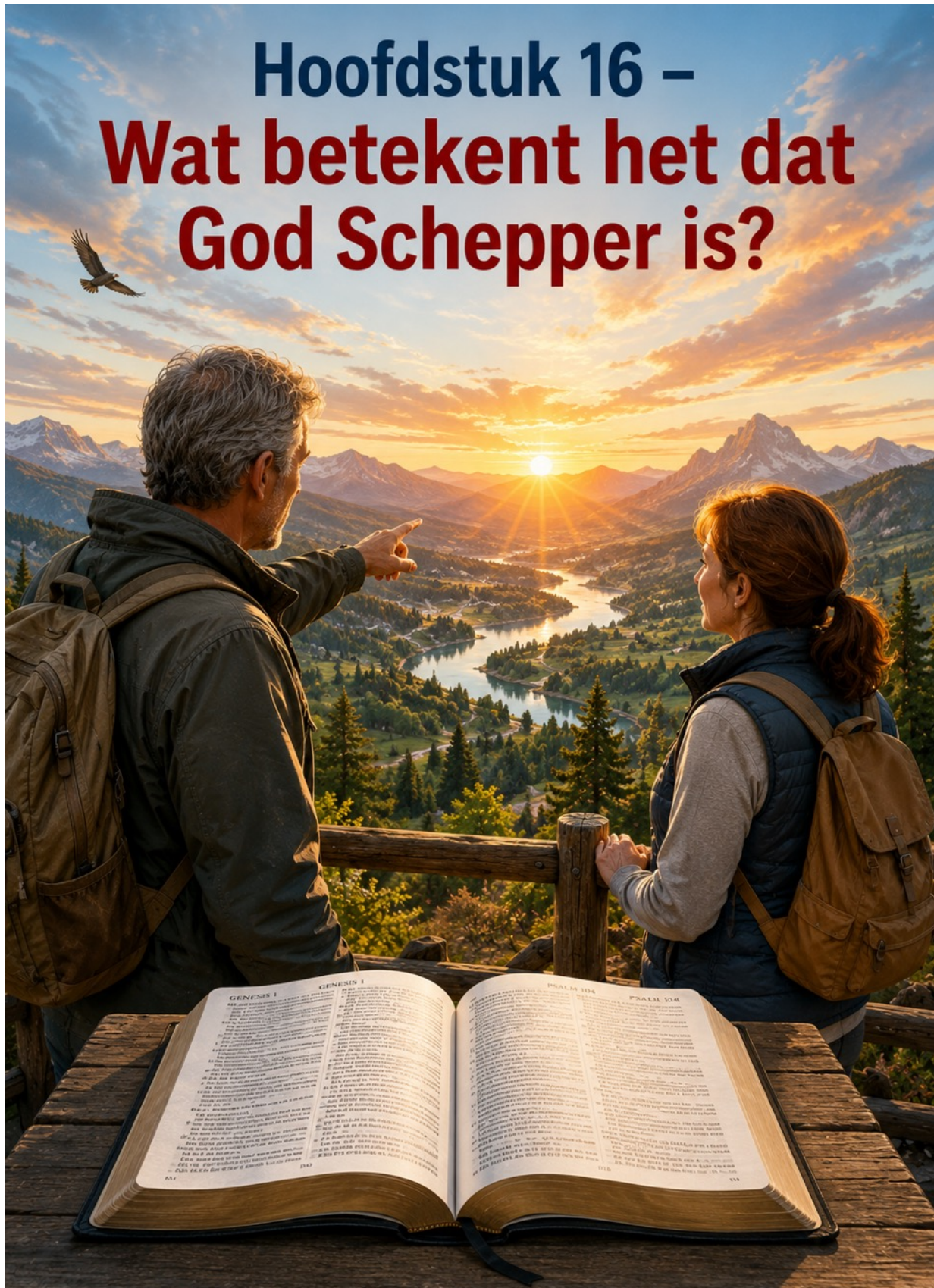
In dit laatste deel komen geloof en wetenschap samen. We denken na over vragen als: Wat betekent het dat God de Schepper is? Waarom is het scheppingsverhaal in Genesis geschreven? Kunnen geloof en wetenschap samenwerken? Wat betekent dit voor mijn eigen leven? Waarom is verwondering zo belangrijk?

Je zult ontdekken dat de Bijbel en de wetenschap niet dezelfde vragen beantwoorden. De wetenschap onderzoekt hoe de schepping werkt. De Bijbel vertelt Wie de Schepper is en waarom wij bestaan. Juist daarom kunnen zij elkaar aanvullen.

Hoe meer wij ontdekken over de schepping, hoe groter onze verwondering kan worden. En hoe beter wij God leren kennen, hoe meer wij de wereld met nieuwe ogen leren zien. Daarom eindigt dit boek niet met een ingewikkelde discussie.

Het eindigt met verwondering. Want verwondering brengt ons dichterbij wijsheid. En echte wijsheid brengt ons uiteindelijk bij Jezus Christus. "Door Hem is alles geschapen, in de hemel en op de aarde... Alles is door Hem en voor Hem geschapen." Kolossenzen 1:16
Laten we samen de laatste stap van deze reis zetten.

Hoofdstuk 16 – Wat betekent het dat God Schepper is?

Meer dan alleen het begin

Wanneer christenen zeggen dat God de Schepper is, bedoelen zij meer dan alleen dat God ooit de wereld heeft gemaakt. De Bijbel vertelt dat God alles heeft geschapen wat bestaat: de hemel, de aarde, de zee, de planten, de dieren en de mensen. Maar God liet de wereld daarna niet aan haar lot over. Hij blijft betrokken bij Zijn schepping. Hij zorgt ervoor en houdt haar in stand.

Alles heeft een Maker

Wanneer je een schilderij ziet, denk je vanzelf aan een schilder. Bij een huis denk je aan een architect en een bouwer. En wanneer je een boek leest, weet je dat iemand het heeft geschreven. Veel gelovigen kijken op dezelfde manier naar de natuur. Zij zien de schoonheid, de orde en de samenhang van de schepping en geloven dat die wijzen naar een wijze Schepper. Niet iedereen denkt daar hetzelfde over. Toch blijft de vraag bijzonder: Waarom bestaat er eigenlijk een wereld die zo vol leven en schoonheid is?

God is groter dan de schepping

De Bijbel leert dat God niet een onderdeel van de natuur is. Hij is niet de zon. Niet de maan. Niet de sterren. Niet de zee. Hij heeft al deze dingen gemaakt. Daarom mogen mensen genieten van de schepping, zonder haar te aanbidden. De schepping wijst naar God, maar zij is God niet.

De mens krijgt verantwoordelijkheid

In Genesis krijgt de mens een bijzondere opdracht. God vraagt mensen om goed voor de aarde te zorgen. Niet als eigenaar die alles mag gebruiken zonder na te denken. Maar als

De Bijbel vertelt...	
 God schiep de hemel en de aarde.	
 God maakte planten en dieren.	
 God schiep de mens.	
 God zorgt voor Zijn schepping.	
 De mens mag voor de aarde zorgen.	

De mens als rentmeester				
Zorg voor de natuur.	Bescherm dieren.	Ga zorgvuldig om met water.	Zorg goed voor elkaar.	Dank God voor Zijn schepping.
				

Vergelijkingsschema	
De Schepper...	Daarom...
 Geeft het leven.	→ Het leven is een geschenk.
 Zorgt voor de schepping.	→ Wij mogen goed voor de aarde zorgen.
 Kent ieder mens.	→ Ieder mens heeft waarde.
 Houdt van mensen.	→ Wij mogen Hem vertrouwen.

rentmeester. Dat betekent dat wij zorgvuldig omgaan met de natuur, de dieren en met elkaar. De aarde is een kostbaar geschenk.

De Schepper kent jou

De Bijbel vertelt niet alleen dat God de wereld heeft gemaakt. Hij kent ook ieder mens persoonlijk. Hij weet wie je bent. Hij ziet je vreugde. Hij kent je zorgen. En Hij nodigt je uit om op Hem te vertrouwen. Dat maakt geloven persoonlijk. God is niet ver weg. Hij kent ieder mens bij zijn naam.

Jezus laat de Schepper zien

Jezus sprak vaak over God als Zijn Vader. Hij liet zien dat de Schepper liefdevol naar mensen omziet. Hij wees op de vogels in de lucht en de bloemen op het veld. Als God zo goed voor Zijn schepping zorgt,

hoeveel te meer zal Hij dan voor mensen zorgen. Door Jezus leren we de Schepper niet alleen kennen als de machtige Maker van alles, maar ook als een liefdevolle Vader.

Jezus centraal

Jezus zei: "Kijk eens naar de vogels in de lucht. Jullie hemelse Vader zorgt voor hen." *Mattheüs 6:26 (BGT)* God is niet alleen de Schepper van de wereld. Hij is ook de Vader die voor Zijn kinderen zorgt.

Denk even mee

Wanneer voel jij je het meest verwonderd over de natuur? Helpt dat jou om na te denken over God? Waarom wel of waarom niet?

Zelf lezen

- Genesis 1
- Psalm 33:6–9
- Johannes 1:1–5
- Kolossenzen 1:15–20

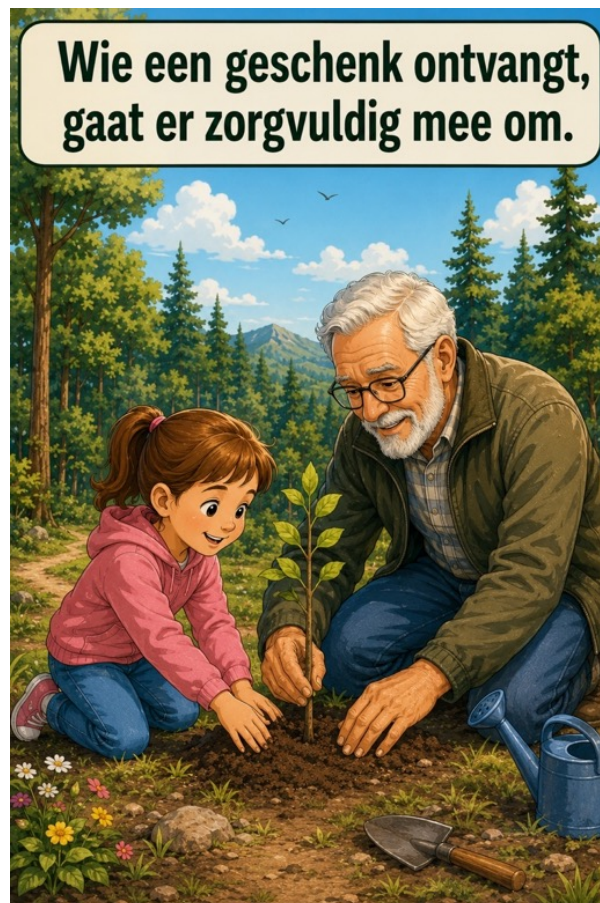
Gebed

Heer God, Dank U dat U de Schepper bent van hemel en aarde.

Dank U voor de prachtige wereld waarin wij mogen leven.

Leer mij goed voor Uw schepping te zorgen.

Help mij om U steeds beter te leren kennen door Jezus Christus. Amen.

Hoofdstuk 17 – Waarom is Genesis geschreven?

Het eerste boek van de Bijbel

Genesis is het eerste boek van de Bijbel. Het woord **Genesis** betekent begin of ontstaan. In dit Bijbelboek lezen we hoe God de hemel en de aarde schiep, hoe de eerste mensen leefden en hoe God Zijn plan met de wereld begon. Genesis vertelt ons dus waar alles begint. Maar het wil vooral laten zien Wie aan het begin staat.

Meer dan een geschiedenisboek

Genesis vertelt echte gebeurtenissen. Toch is het niet geschreven als een modern wetenschappelijk studieboek. Het wil vooral laten zien dat God de Schepper is en dat Hij een plan heeft met Zijn schepping. Daarom gaat Genesis niet alleen over het ontstaan van de wereld. Het vertelt ook waarom de wereld bestaat en wat de plaats van de mens daarin is.

Een boodschap voor mensen

Toen Genesis werd opgeschreven, leefden veel volken die in allerlei goden geloofden. Zij dachten dat de zon, de maan of de sterren goden waren. De Bijbel vertelt iets heel anders.

Er is maar één God. Hij heeft de zon, de maan en de sterren gemaakt. Zij zijn geen goden, maar onderdeel van Zijn schepping. Dat was een krachtige boodschap. En dat is het nog steeds.

Wat wil Genesis ons leren?

Genesis laat zien dat de wereld geen toeval is. God heeft haar met wijsheid gemaakt. De schepping is goed. De mens is geschapen naar Gods beeld. En God verlangt naar een relatie met de mensen die Hij heeft gemaakt. Dat zijn de belangrijkste boodschappen van Genesis.

Genesis vertelt...

Het begin van de wereld.

God is de Schepper.

De mens is geschapen naar Gods beeld.

God wil leven met mensen.

Waarom is Genesis belangrijk?

Het laat zien waar alles begint.

Het vormt het begin van de Bijbel.

Het wijst vooruit naar Jezus.

Het laat Gods plan met mensen zien.

Vergelijkingsschema

Genesis vertelt...		Daarom is dat belangrijk...	
	God schiep de wereld.	➡	Alles heeft zijn oorsprong in God.
	De mens is naar Gods beeld gemaakt.	➡	Ieder mens heeft waarde.
	De zonde kwam in de wereld.	➡	We begrijpen waarom de wereld gebroken is.
	God belooft redding.	➡	Het wijst vooruit naar Jezus.

Van Genesis naar Jezus

Genesis begint met de schepping. Maar het vertelt ook hoe de zonde in de wereld kwam. Daardoor werd de relatie tussen God en mensen beschadigd. Toch liet God de mensen niet los. Al in Genesis belooft Hij dat het kwaad niet het laatste woord zal hebben. De rest van de Bijbel laat zien hoe God die belofte stap voor stap vervult. Uiteindelijk komt Jezus om mensen met God te verzoenen. Zo vormt Genesis het begin van het grote verhaal van de Bijbel.

Jezus centraal

Jezus kwam niet om Genesis te vervangen. Hij kwam om Gods plan te vervullen. Door Jezus leren we nog beter kennen wie de Schepper is en hoeveel Hij van mensen houdt. De Bijbel zegt: "Vanaf Mozes en alle profeten legde Jezus uit wat in de Boeken over Hem geschreven stond." *Lucas 24:27 (BGT)* Dat betekent dat het verhaal van Genesis uiteindelijk naar Jezus wijst.

Denk even mee

Als jij één boodschap uit Genesis zou moeten noemen, welke zou dat zijn? En waarom vind je die belangrijk?

Zelf lezen

- Genesis 1:1–2:3
- Genesis 3:1-24
- Psalm 33:6-9
- Johannes 5:39
- Lucas 24:25-27

Gebod

Heer God, Dank U voor het boek Genesis.
Dank U dat U daarin laat zien dat U de Schepper bent.
Dat U een plan hebt met deze wereld.
Help mij om Uw Woord beter te begrijpen.
En leer mij steeds meer te ontdekken hoe de hele Bijbel naar Jezus wijst. Amen.

**Wie het begin begrijpt,
begrijpt ook beter
het grote verhaal van de Bijbel.**

Hoofdstuk 18 – Kunnen geloof en wetenschap samenwerken?

Twee manieren van zoeken

Wetenschap en geloof stellen allebei vragen. Wetenschappers onderzoeken hoe de wereld werkt. Zij doen waarnemingen, meten, vergelijken en trekken conclusies. Gelovigen stellen ook vragen. Maar zij vragen daarnaast naar de oorsprong, de betekenis en het doel van het leven. Daarom zeggen veel mensen dat wetenschap en geloof verschillende soorten vragen stellen.

Elkaar aanvullen

Denk aan een prachtig muziekstuk. Een natuurkundige kan uitleggen hoe geluidsgolven werken. Een musicus kan vertellen hoe de muziek is opgebouwd. En iemand die luistert kan diep geraakt worden. Alle drie vertellen iets waars. Maar ieder kijkt vanuit een ander gezichtspunt. Zo kan het ook zijn met wetenschap en geloof.

De Bijbel is geen natuurkundeboek

De Bijbel is niet geschreven om uit te leggen hoe planeten bewegen of hoe cellen werken. Daarvoor gebruiken we wetenschap. De Bijbel wil vooral laten zien wie God is, waarom de wereld bestaat en hoe mensen met God kunnen leven. Wanneer we dat verschil zien, hoeven wetenschap en geloof niet tegenover elkaar te staan.

Verwondering

Veel wetenschappers hebben zich verwonderd over de orde en de schoonheid van de natuur. Sommigen geloven daarom in God. Anderen niet. Maar bijna iedereen is het erover eens dat de natuur indrukwekkend is. Hoe meer we ontdekken, hoe meer nieuwe vragen er ontstaan. Verwondering is daarom iets wat wetenschap én geloof met elkaar delen.

Wetenschap onderzoekt...	Geloof vraagt...
 Hoe de natuur werkt.	 Wie is God?
 DNA en cellen.	 Waarom bestaan wij?
 De aarde.	 Wat is het doel van het leven?
 Het heelal.	 Wie is Jezus?
 Waarnemen en onderzoeken.	 Hoe mogen wij leven?

Vergelijkingsschema	
Wetenschap...	Geloof...
 Onderzoekt hoe de wereld werkt.	 Vraagt naar de oorsprong en het doel.
 Gebruikt waarnemingen en onderzoek.	 Vertrouwt op Gods openbaring in de Bijbel.
 Ontdekt steeds nieuwe kennis.	 Helpt de betekenis van het leven te begrijpen.
 Roept nieuwe vragen op.	 Nodigt uit om God te leren kennen.

Samen zoeken

Soms zijn er onderwerpen waar wetenschappers en gelovigen verschillend over denken. Dat hoeft geen reden te zijn om elkaar niet meer te respecteren. Goede gesprekken beginnen met luisteren. Door eerlijk vragen te stellen en open te staan voor elkaar, kunnen mensen veel van elkaar leren. Zo blijven we samen zoeken naar de waarheid.

Jezus centraal

Jezus was niet bang voor vragen. Mensen mochten Hem alles vragen. Hij nodigde hen uit om te zoeken, te luisteren en Hem te volgen. In Jezus zien christenen dat waarheid niet alleen een verzameling feiten is, maar ook een Persoon. Hij zei: "Ik ben de weg, de waarheid en het leven." *Johannes 14:6 (BGT)*

Denk even mee

Welke vraag over de wereld of over God zou jij graag eens willen stellen? Met wie zou je daarover in gesprek willen gaan?

Zelf lezen

- Psalm 111:2–10
- Spreuken 2:1–10
- Daniël 2:20–23
- Johannes 14:6

Gebed

Heer God, Dank U dat U ons nieuwsgierig hebt gemaakt.

Dank U voor alles wat mensen mogen ontdekken.

Geef ons wijsheid om eerlijk te zoeken naar de waarheid.

Help ons om met verwondering naar Uw schepping te kijken en U steeds beter te leren kennen door Jezus. Amen.

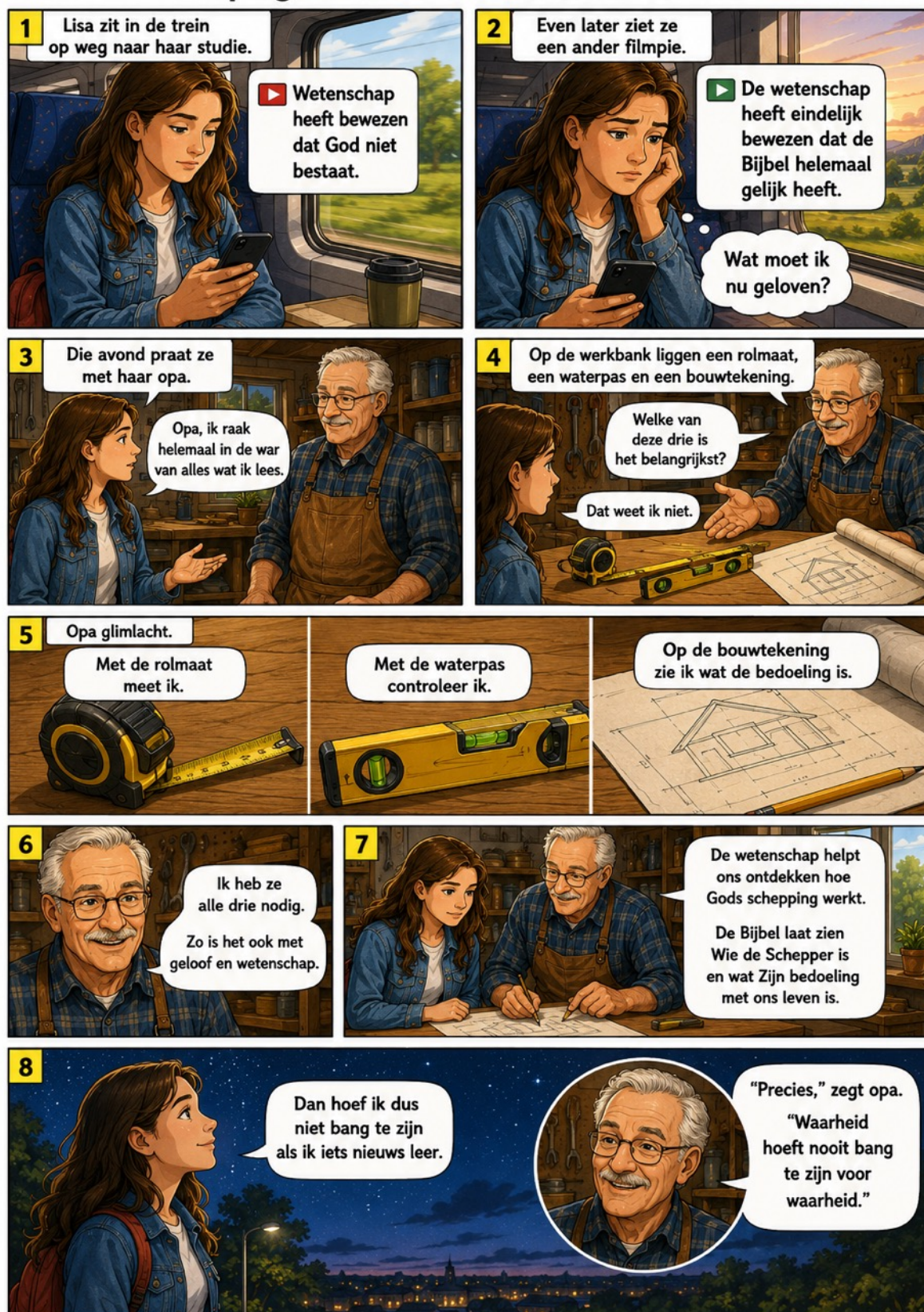

Hoofdstuk 19 - Wat betekent dit voor mijn leven?

Verwondering begint met kijken én vertrouwen.

Spiegelverhaal – De keuze van Lisa

Wat betekent dit voor jou?

Misschien vraag jij je ook wel eens af: Kan ik God vertrouwen? Mag ik moeilijke vragen stellen? Kan ik wetenschappelijke ontdekkingen serieus nemen? Moet ik ergens tussen kiezen? Na alles wat we in dit boek hebben gezien, is het antwoord eenvoudig.

Je hoeft niet te kiezen tussen eerlijk nadenken en geloven. God gaf ons niet alleen een hart om te geloven. Hij gaf ons ook een verstand om na te denken.

Blijf nieuwsgierig

Kinderen stellen veel vragen. Waarom is de lucht blauw? Waarom groeien bomen? Waarom schitteren sterren? Dat is mooi. Nieuwsgierigheid is een cadeau. Ook als je volwassen wordt, mag je blijven leren. Wetenschap helpt ons om steeds meer te ontdekken over de wereld die God heeft gemaakt. Nieuwe kennis hoeft je geloof niet kleiner te maken. Ze kan je juist meer laten verwonderen.

Blijf nederig

Hoeveel mensen ook ontdekken, niemand weet alles. Elke generatie leert weer nieuwe dingen. Soms blijken oude ideeën niet te kloppen. Daarom is het goed om bescheiden te blijven. Dat geldt voor wetenschappers. Dat geldt voor christenen. En dat geldt ook voor jou. Je mag gerust zeggen: *"Dat weet ik nog niet."* Dat is geen zwakte. Dat is eerlijkheid.

Verwonder je elke dag

Misschien zie je een bloem. Of een vlinder. Een baby. Een regenboog. Een sterrenhemel. Of de glimlach van iemand die je liefhebt. Dat zijn gewone dingen. En toch zijn ze bijzonder. Ze herinneren ons eraan dat Gods schepping vol schoonheid zit. Verwondering begint vaak bij kleine dingen.

Vertrouw op Jezus

Misschien houd je nog vragen over. Dat is niet erg. Niet iedere vraag krijgt meteen een antwoord. Maar je hoeft niet alles te begrijpen om Jezus te vertrouwen. Hij kent jou. Hij houdt van jou. Hij ging voor jou naar het kruis. Hij stond op uit de dood. En Hij nodigt jou uit om Hem te volgen. Dat is uiteindelijk het belangrijkste.

Jezus centraal

Jezus zegt: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven." (*Johannes 14:6*) Jezus zegt niet alleen dat Hij de waarheid kent. Hij **is** de Waarheid. Als je Hem volgt, hoef je niet bang te

zijn voor nieuwe vragen of nieuwe ontdekkingen. De Schepper van het heelal is dezelfde Heer die jou bij je naam kent.

Samenvatting

Na dit boek hoef je niet alles zeker te weten. Maar je mag wel weten: God is de Schepper. De wetenschap onderzoekt Zijn schepping. De Bijbel laat zien wie God is. Vragen stellen mag. Blijven leren is goed. Verwondering brengt ons dichterbij God. En Jezus is de Weg, de Waarheid en het Leven.

Denk even mee

Welke ontdekking in de natuur vind jij het mooist? Welke vraag over God houd jij nog over? Wanneer heb jij je voor het laatst verwonderd? Wat betekent het voor jou dat Jezus de Waarheid is? Hoe kun jij deze week met meer verwondering naar Gods schepping kijken?

Zelf lezen

- Psalm 19
- Romeinen 12:1–2
- Kolossenzen 3:12–17
- Jakobus 1:5–8

Gebod

Heer God, Dank U dat U mij een hart hebt gegeven om te geloven en een verstand om na te denken.

Help mij om nieuwsgierig te blijven en eerlijk te zoeken naar de waarheid.

Leer mij om verwonderd te zijn over alles wat U hebt gemaakt.

Als ik vragen heb, wilt U mij leiden.

Dank U voor Jezus, die de Weg, de Waarheid en het

Hoofdstuk 20

Verwondering als begin van wijsheid

Hoe meer wij ontdekken, hoe meer reden
we hebben om ons over Gods schepping
te verwonderen.

Wie goed kijkt, ontdekt steeds meer van Gods grootheid.

Spiegelverhaal – De sterrennacht

Verwondering verandert je

Je kunt naar een bloem kijken. Je kunt ook écht kijken. Je kunt naar een sterrenhemel kijken. Je kunt ook stil worden. Je kunt een baby zien. Je kunt ook beseffen hoe bijzonder nieuw leven is. Verwondering begint wanneer je verder kijkt dan alleen wat je ziet.

Wetenschap begint met verwondering

Veel grote ontdekkingen begonnen met een eenvoudige vraag. Waarom vallen appels naar beneden? Waarom schitteren sterren? Hoe groeit een zaadje uit tot een boom? Nieuwsgierigheid brengt mensen aan het onderzoeken. Wetenschap begint vaak met verwondering.

Geloof begint ook met verwondering

De Bijbel nodigt ons uit om verwonderd te zijn over God. David schreef: "Als ik naar de hemel kijk, naar de maan en de sterren die U hebt gemaakt... wat is dan een mens dat U aan hem denkt?" (Psalm 8) David kende geen telescoop. Toch zag hij genoeg om zich te verwonderen.

Wijsheid is meer dan kennis

Je kunt heel veel weten. En toch niet wijs zijn. Je kunt weinig weten. En toch wijs leven. In de Bijbel betekent wijsheid dat je leeft met eerbied voor God. Daarom staat er: *"Eerbied voor de Heer is het begin van wijsheid."* (Spreuken 9:10)

Wie God leert kennen, leert ook anders naar de wereld kijken.

Blijf zoeken

Misschien heb je na dit boek nog vragen. Dat is helemaal niet erg. Niemand kent alle antwoorden. Ook wetenschappers niet. Ook predikanten niet. Blijf daarom zoeken. Lees. Denk na. Praat met anderen. Stel vragen. En vergeet nooit om je te verwonderen.

Jezus centraal

In Jezus zien we wie God werkelijk is. Hij is niet alleen de Schepper. Hij werd ook mens. Hij leefde tussen ons. Hij stierf aan het kruis. Hij stond op uit de dood. Door Jezus leren wij niet alleen hoe groot God is. Wij leren ook hoe dichtbij Hij wil zijn. Dat is het mooiste wonder van allemaal.

Samenvatting

In dit boek hebben we ontdekt: dat de schepping vol wonderen zit; dat wetenschap veel kan ontdekken; dat de Bijbel laat zien Wie de Schepper is; dat geloof en wetenschap elkaar niet hoeven tegen te spreken; dat vragen stellen mag; dat Jezus de Weg, de Waarheid en het Leven is.

Daarom eindigt dit boek met één uitnodiging: **Blijf je verwonderen.**

Want verwondering is vaak het begin van wijsheid.

Denk even mee

1. Waar verwonder jij je het meest over?
2. Welke ontdekking heeft jou verrast?
3. Wat heb jij in dit boek geleerd?
4. Hoe wil jij God beter leren kennen?
5. Wat neem jij mee uit dit boek?

Zelf lezen

- Psalm 8
- Spreuken 9:10

- Romeinen 11:33–36
- Openbaring 21:1–5

Gebed

Heer God, Dank U voor de prachtige wereld die U hebt gemaakt. Dank U voor alles wat mensen mogen ontdekken. Help mij om nieuwsgierig te blijven.

Geef mij wijsheid om goed te luisteren, eerlijk te zoeken en U steeds beter te leren kennen. Dank U voor Jezus, die mij laat zien wie U bent.

Leer mij elke dag met verwondering te leven. Amen.

**Blijf zoeken.
Blijf verwonderen.
Blijf geloven.**

Nawoord

Misschien heb je dit boek gelezen omdat je nieuwsgierig was. Misschien zocht je antwoorden. Misschien bleef je juist met nieuwe vragen zitten. Dat is niet erg. God nodigt ons uit om Hem te zoeken. Niet alleen met ons hart. Niet alleen met ons verstand. Maar met ons hele leven. Kijk daarom met verwondering naar de wereld.

Blijf leren. Blijf vragen stellen. Blijf geloven. En onthoud:

"Waarheid wordt groter wanneer mensen samen blijven zoeken."

Dat is niet alleen een mooie gedachte.

Het is ook een uitnodiging om samen verder te kijken naar de rijke schepping van God en naar Jezus Christus, **de Weg, de Waarheid en het Leven**. Daarmee eindigt het boek niet met een punt, maar met een open deur naar een leven vol verwondering, geloof en ontdekking.

En tot slot nog eenmaal een kort spiegelverhaal. Dit verhaal geeft goed weer, waar dit boek over gaat.

De oude eik

Emma fietst iedere dag dezelfde weg naar school. Langs de weg staat een enorme eik.

Eigenlijk kijkt ze er nooit naar. Op een dag geeft haar biologiedocent een opdracht.

"Kies deze week één boom en bekijk hem iedere dag."

Emma kiest de oude eik.

De eerste dag ziet ze alleen een dikke stam.

De tweede dag ontdekt ze vogels.

De derde dag ziet ze mos.

De vierde dag ontdekt ze mieren.

De vijfde dag ziet ze kleine paddenstoelen.

Na een week blijft ze opnieuw staan. "Wat bijzonder..." Thuis vertelt ze het aan haar moeder. "Die boom stond er altijd al." Haar moeder glimlacht. "De boom is niet veranderd." "Jij bent beter gaan kijken."

Emma denkt even na. "Misschien is dat ook zo met God."

"Hoe beter je kijkt," zegt haar moeder, "hoe meer je ontdekt."

Gebruikte bijbelteksten

1 Johannes 4:7–21	Johannes 7:24
1 Korintiërs 13	Kolossenzen 1:15–20
1 Korintiërs 13:12	Kolossenzen 3:12–17
1 Petrus 3:15	Lucas 24:13–35
1 Thessalonicenzen 5:21	Mattheüs 11:28–30
2 Korintiërs 5:7	Mattheüs 6:25–34
2 Timoteüs 3:14–17	Micha 6:8
Daniël 1:17–20	Openbaring 21:1–5
Daniël 2:20–23	Prediker 3:11
Deuteronomium 6:4–9	Prediker 7:23–25
Efeziërs 3:14–21	Psalm 104:1–24
Ezechiël 37:1–14	Psalm 111:2–10
Filippenzen 4:8	Psalm 119:105
Genesis 1:1–5	Psalm 139:1–18
Genesis 1:26–31	Psalm 19
Genesis 1:6–19	Psalm 24:1–2
Genesis 2:4–25	Psalm 27:1–4
Handelingen 17:10–12	Psalm 33:6–9
Handelingen 17:22–31	Psalm 42
Hebreeën 1:1–3	Psalm 51
Hebreeën 11:1–6	Psalm 65:6–14
Hebreeën 11:3	Psalm 8
Hebreeën 4:12	Psalm 8
Jakobus 1:5–8	Romeinen 1:20
Jakobus 3:9–10	Romeinen 10:14–17
Jeremia 33:20–26	Romeinen 11:33–36
Jesaja 40:25–31	Romeinen 12:1–2
Jesaja 55:1–9	Romeinen 12:2
Job 38:1–18	Romeinen 2:14–16
Johannes 1:1–5	Spreuken 18:13
Johannes 10:10	Spreuken 2:1–10
Johannes 14:6	Spreuken 25:2
Johannes 15:9–17	Spreuken 8:22–31
Johannes 20:24–29	Spreuken 9:10
Johannes 5:39	Titus 2:11–14